

Univerzita Karlova
Právnická fakulta

Martina Vodičková

ODDLUŽENÍ – ŘEŠENÍ ÚPADKU DLUŽNÍKA

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Tomáš Pohl

Katedra: Katedra občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 16. 6. 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou prací vypracovala samostatně, všechny použité zdroje byly řádně uvedeny, a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 130 839 znaků včetně mezer.

V Praze dne 20. 6. 2016

.....

Martina Vodičková

Poděkování

Zde bych ráda poděkovala JUDr. Tomáši Pohlovi za vedení mé diplomové práce.

Současně chci vyjádřit obrovské poděkování svým nejbližším a rodině, ale zejména mým drahým rodičům za podporu, kterou mi věnovali po celou dobu mého studia.

Obsah

Úvod	6
1.1. Co to je úpadek?	8
1.2. Insolvenční řízení	10
1.3. Jednotlivé způsoby řešení úpadku	11
2. Oddlužení	12
2.1. Exkurz do historie insolvence, a tedy i oddlužení	12
2.2. Subjektivní přípustnost	13
2.3. Návrh na povolení oddlužení a insolvenční návrh	15
2.3.1. Právní účinky spojené s podáním insolvenčního návrhu a návrhu na povolení oddlužení	16
2.4. Subjekty oprávněné k podání návrhu na povolení oddlužení	17
2.4.1. Akreditovaná osoba	19
2.4.2. Novela č. 64/2017 Sb.	20
2.5. Náležitosti návrhu na povolení oddlužení	21
2.5.1. Vady návrhu a jejich oprava	24
2.5.2. Zpětvzetí návrhu	26
2.6. Rozhodnutí o návrhu	26
2.6.1. Povolení oddlužení	28
2.7. Věřitelé a jejich uplatňování pohledávek	30
2.8. Jednotlivé způsoby oddlužení	33
2.8.1. Majetková podstata	33
2.8.2. Oddlužení zpeněžením majetkové podstaty	34
2.8.3. Oddlužení plněním splátkového kalendáře	35
2.8.4. Kombinace plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty	38
2.9. Rozhodování o způsobu oddlužení	39
2.9.1. Hlasování věřitelů	40
2.10. Schválení oddlužení	41
2.10.1. Účinky schválení oddlužení	42
2.11. Splnění oddlužení	44
2.11.1. Osvobození dlužníka od placení zbývajících pohledávek	44
2.11.2. Odejmutí a zánik osvobození	45
2.12. Zrušení oddlužení	47
2.12.1. Zrušení a konkurs	47
2.12.2. Zastavení řízení	47
3. Společné oddlužení manželů	49

4. Zákon č. 31/2019 Sb., o změně insolvenčního zákona.....	51
4.1. Nové podmínky pro povolení oddlužení.....	52
4.2. Splnění oddlužení	53
4.3. Oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty	54
4.4. Zvláštnosti splátkového kalendáře u podnikatele	56
4.5. Pořadí uspokojení pohledávek	56
4.6. Přerušování a prodloužení trvání oddlužení.....	57
4.7. Praktické změny	58
Závěr	59
Seznam použitých zkratk	60
Použitá literatura	60
Abstrakt.....	66

Úvod

Půjčování si peněžních prostředků takřka na cokoliv, se stále rozrůstá a masmédia nás neustále informují o tom, že lidé jsou schopni si půjčit peníze i na takové věci jako je dovolená nebo vánoční dárky a tato situace se stává celospolečenským fenoménem. Bohužel ne vždy jsou ve své finanční situaci schopni své dluhy splatit, a tedy následně se obvykle dostávají do exekucí. V roce 2018 se v exekuci nacházelo 821 337 osob, přičemž není vzácností, aby proti jednomu dlužníkovi bylo vedeno exekucí i více¹.

Jako řešení je tak širokou veřejností obvykle chápáno oddlužení, které dlužníkovi, majícímu spoustu dluhů (bez ohledu na to, jestli vznikly skutečně z půjček), proti kterému je vedeno i několik exekucí a nemajícímu takřka žádné finanční prostředky, jak se z této situace dostat, pomůže v tom smyslu, že své dluhy nebude muset splatit. Toto je pravda jen z části. Řešit své dluhy oddlužením, tzn. vyhlásit osobní bankrot, je opravdu možností, jak dlužníkovi pomoci se zpátky začlenit do aktivní společnosti s tím, že mu může být část dluhu odpuštěna. Nicméně i před tímto odpuštěním musí dlužník vynakládat veškeré své úsilí k tomu, aby věřitelům zaplatil co nejvyšší možnou částku bude schopen. Dalo by se říct: „*Nic nebude odpuštěno zadarmo.*“

V nedávných dnech vešel v účinnost zákon č. 31/2019 Sb., který novelizoval zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení². Daná novelizace je poměrně zásadní, jelikož mění podmínky, za kterých může být samotné oddlužení schváleno a následně kdy ze strany dlužníka dojde ke splnění oddlužení s možností osvobození od placení zbývajících pohledávek.

Ačkoliv nová úprava je již účinná, ve své diplomové práci budu řízení o povolení oddlužení charakterizovat ve světle úpravy „staré“. Novela totiž nepůsobí retroaktivně, takže se dle staré úpravy budou probíhat všechna insolvenční řízení, ve kterých bylo rozhodnutí o úpadku dlužníka vydáno před její účinností (přede dnem 1. 6. 2019). To znamená, že ještě dalších 5 let (ne-li více), zde budou probíhat oddlužení, která se budou řídit „starou“ úpravou, a tedy dle mého názoru je potřeba ji i nadále znát.

Budu se tak věnovat, jak rozboru základních pojmů jako je úpadek, oddlužení či insolvenční řízení, tak následně i jednotlivým podmínkám a procesním postupům, které dlužník musí splnit a absolvovat, aby mu bylo oddlužení povoleno. Následovně nastíním i možnost osvobození dlužníka od placení zbylých částí pohledávek, které

¹ Statistiky exekutorské komory za rok 2018. Dostupné na: <https://www.ekcr.cz/1/aktuality-pro-media/2573-statistiky-za-rok-2018-v-exekuci-je-o-41-000-lidi-mene?w=>.

² Dále jen jako „Insolvenční zákon“ nebo „InsZ“ nebo „zákon“.

může nastat v případě splnění zákonných předpokladů. To vše zasazené do souvislosti s rozhodující soudní praxí.

Poslední kapitolu věnuji nynější novele a jejím největší změnám majícím dopad na proces oddlužení a samotné dlužníky.

1. Úpadek

Abychom mohli doopravdy porozumět jakémukoliv tématu, je třeba si vždy prvně definovat stěžejní instituty, které daným tématem prostupují. Je třeba si tak vysvětlit co znamená úpadek, jelikož ten je zásadní jak pro samotné oddlužení, tak i pro celé insolvenční řízení. Současně je nezbytné alespoň zevrubně poodhalit principy fungování insolvenčního řízení a ostatní zákonem stanovené způsoby řešení úpadku, z nichž jedním je právě ono oddlužení.

1.1. Co to je úpadek?

Definici pojmu úpadek nalezneme v § 3 InsZ, přičemž zákon vymezuje dvě formy úpadku, a to platební neschopnost (neboli insolventnost) a předlužení.

Společným znakem obou těchto forem je mnohost věřitelů. Jedná se o skutečnost, kdy dlužník má nejméně dva věřitele. Nicméně není nijak podstatná výše závazků vůči těmto věřitelům, a taktéž nemusí být vykonatelné. Stačí že je nesporné, že dané závazky v nějaké výši existují³. V případě, že má dlužník pouze jednoho věřitele, nemůže se ani on a ani daný věřitel domáhat uspořádání svých vzájemných majetkových vztahů prostřednictvím insolvenčního řízení⁴. Praxe je ale taková, že věřitel část své pohledávky za dlužníkem postoupí na další osobu, aby splnil onen požadavek mnohosti věřitelů. Nemůže tak učinit ale úplně kdykoliv. Za dalšího věřitele se nebude považovat ten, na kterého byla celá pohledávka nebo jen její část převedena v době kratší než 6 měsíců před podáním insolvenčního návrhu⁵.

Další znaky, které musí být splněny kumulativně⁶, je existence závazků dlužníka více než 30 dnů po jejich splatnosti a neschopnost dlužníka tyto závazky splnit. V případě 30denní lhůty obvykle nenastávají sporné okamžiky, jelikož tato skutečnost je lehce prokazatelná, oproti tomu jednoznačně prokázat neschopnost dlužníka splnit své závazky je složitější. Toto důkazní břemeno nese věřitel, přičemž musí prokázat i to, že neschopnost plnit své pohledávky neplyne pouze z dlužníkovy neochoty. Rozhodovacím kritériem bude, zda dlužník disponuje dostatečným množstvím majetku

³ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužník a věřitele se vzory a judikaturou*. 5. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. Str. 25.

⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 11. 2008, č.j. 1 VSPH 165/2008-A-13.

⁵ § 143 odst. 2 InsZ.

⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 11. 2008, sp. zn. 1 VSPH 165/2008.

k uspokojení svých věřitelů či nikoli, tedy zda by věřitelům byly pohledávky uhrazeny v plné výši v rámci vykonávacího řízení⁷.

Zákon nám v tomto napomáhá a poskytuje čtyři vyvratitelné právní domněnky, na základě kterých můžeme předpokládat, že dlužník není schopen své peněžité závazky splnit⁸. Jedná se o skutečnosti, kdy dlužník zastavil platby u podstatných částí svých peněžitých závazků, dané závazky neplní po dobu delší než 3 měsíce po lhůtě splatnosti, není možné, aby věřitelé uspokojili své splatné peněžité pohledávky výkonem rozhodnutí nebo exekucí, anebo dlužník nepředložil seznamy uvedené v § 104 odst. 1 zákona⁹. Tyto vyvratitelné právní domněnky jsou v zákoně vypočteny alternativně, tudíž stačí aby dlužník splnil pouze jednu z nich a následně se bude považovat za dlužníka, který není schopen plnit své peněžité závazky¹⁰. Dlužník má následně možnost tyto domněnky vyvrátit.

Druhou formou úpadku, je předlužení. To může nastat pouze u dlužníka, který je právnickou osobou nebo fyzickou osobou – podnikatelem, tedy subjektem, který má ze zákona danou povinnost vést účetnictví¹¹, bez kterého předlužení není vlastně prakticky zjištělné. Vedle typické existence mnohosti věřitelů, musí všechny pohledávky převyšovat hodnotu dlužníkovy majetku, zjištělného právě z onoho účetnictví. Dlužník při posouzení by měl zohlednit i budoucí správu svého majetku a následující možnosti provozu svého závodu¹². Z povahy věci, tak je logické, že insolvenční návrh z důvodu předlužení může podat pouze dlužník sám, účetnictví totiž není věřitelům veřejně přístupné¹³.

V praxi nicméně může nastat situace, kdy dlužník sám tuší, že v budoucnu u něho nastanou takové hospodářské problémy, v důsledku kterých nebude moci plnit své dluhy, ale současně ještě nesplňuje zákonem dané požadavky proto, aby byl prohlášen osobou v úpadku. Pro tyto případy zákon pamatoval založením institutu hrozící úpadek v § 3 odst. 5 InsZ. „Hrozba“ hrozícího úpadku není zákonem nijak definována, tudíž

⁷ SMOLÍK, P. *Oddlužení v právním řádu ČR*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-617-3. Str. 52.

⁸ § 3 odst. 2 InsZ.

⁹ Seznam svých pohledávek s uvedením svých dlužníků, seznam závazků s uvedením svých věřitelů, seznam svých zaměstnanců.

¹⁰ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 26. 3. 2009, č.j. 3 VSOL 36/2009-A-28.

¹¹ § 1 odst. 2 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

¹² WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kolektiv. *Civilní právo procesní Díl první: řízení nalézací. 9. aktualizované vydání*. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-298-1. Str.207.

¹³ KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. ISBN 978-80-7552-932-9. Str. 15.

posouzení, zdali jde o hrozbu bezprostřední či ještě vzdálenou je ponecháno na dlužníkovi samotném¹⁴, s ohledem i na skutečnost, že pouze dlužník sám může zahájit insolvenční řízení z důvodu hrozícího úpadku.

1.2. Insolvenční řízení

Zjištění úpadku a stanovení jeho řešení probíhá prostřednictvím insolvenčního řízení, které je svou povahou zvláštním civilním řízením snoubícím v sobě prvky řízení nalézacího i vykonávacího. Zvláštnost můžeme spatřovat ve stanovení svébytného předmětu a cíle insolvenčního řízení, tedy projednání úpadku a rozhodnutí o případném jeho řešení, které bude mít za následek uspořádání majetkových vztahů mezi účastníky, tak aby věřitelé byli co nejvíce uspokojeni (§ 1 InsZ).

Jako většina řízení konaných u soudu tedy i insolvenční řízení má určité zásady, kterými by se mělo řídit, a které by jednotliví účastníci měli dodržovat. Demonstrativní výčet zásad nalezneme v § 5 InsZ a jejich cílem je stanovit vodítka pro otázky, zda procesní úkon účastníka řízení, insolvenčního správce či insolvenčního soudu neodporuje cíli insolvenčního řízení a jeho účelu¹⁵. Těmito zásadami jsou: spravedlivé nakládání s účastníky řízení, rychlost řízení, co nejvyšší uspokojení věřitelů, ochrana dobré víry, zákaz uspokojení mimo insolvenční řízení nebo rovnost věřitelů¹⁶. Přičemž za zmínku zde stojí zvláštní vztah mezi věřiteli navzájem, který můžeme charakterizovat následovně: „*Společný zájem věřitelů je zájmem nadřazeným zájmům jednotlivců a jeho cílem je, aby byli spravedlivě a v co nejvyšší možné míře uspokojení všichni věřitelé.*“¹⁷

Významným argumentem pro použití zvláštní právní úpravy při řešení úpadku dlužníka je i ten, že v případě insolvenčního řízení je potřeba vyloučit preference jednotlivých věřitelů na způsob a výši uspokojení jejich pohledávek, pokud nejsou odůvodněny jejich samotným postavením nebo povahou pohledávky. Daný postup by v případě použití obvyklých právních prostředků dle o.s.ř. nebyl možný, jelikož by někteří věřitelé měli, např. z důvodu data splatnosti pohledávky, výhodnější postavení a sociální postavení konkrétního dlužníka by se nebralo nijak v potaz.¹⁸

¹⁴ SMOLÍK, P. *Oddlužení v právním řádu ČR*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. Str. 54.

¹⁵ Důvodová zpráva k insolvenčnímu zákonu, str.17.

¹⁶ FRONS CHALUPECKÁ, Kristýny; CZUDEK, Damian. *Odpořevdnost v insolvenčním právu*. 1, vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2013. 108 s. Řada teoretická, Ed. S. Str. 20, 21.

¹⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 8. 2010, č.j. 1 VSPH 642/2010-B-34.

¹⁸ Důvodová zpráva k insolvenčnímu zákonu, str. 1

1.3. Jednotlivé způsoby řešení úpadku

Zjistí-li soud v rámci insolvenčního řízení, že dlužník se v úpadku vskutku nachází a vydá-li rozhodnutí o úpadku, je dále jeho úkolem, aby rozhodl, jak od daného úpadku dlužníkovi pomoci.

Zákon nám k tomuto nabízí několik možností, přičemž obecně lze jednotlivá řešení rozdělit na likvidační a sanační. Mezi likvidační způsoby řadíme konkurs, jehož podstatou je zpeněžení, tedy likvidace, veškerého majetku dlužníka nacházejícího se v jeho majetkové podstatě a následné poměrné uspokojení nezajištěných věřitelů z daného výtěžku¹⁹. Pro dlužníka samotného (zejména fyzické osoby) tento způsob není úplně příznivý. Neuspokojené pohledávky nebo jejich části, totiž dle charakteristiky konkursu, nezanikají, ale trvají dál, tudíž mohou být předmětem dědického řízení, kdy následně dědicové nastupují na místo zemřelého²⁰. U dlužníka – právnické osoby při konkursu dochází k jejímu zrušení²¹, tudíž k „likvidaci“ podnikání a neuspokojené pohledávky mohou být následně vymáhány po statutárních orgánech či jednotlivých společnících z titulu jejich zákonného ručení za dluhy právnické osoby²².

Oproti tomu cílem sanačních způsobů, tedy reorganizací a oddlužením, není likvidace, ale snaha o ozdravení dlužníka samotného a podpora v pokračování jeho dosavadních ekonomických aktivit²³.

Posledními možnostmi řešení úpadku jsou tzv. zvláštní řešení, mezi které patří nepatrný konkurs a zvláštní způsoby řešení úpadku u finančních institucí.

¹⁹ KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. Str. 23.

²⁰ § 310 odst. 1 InsZ.

²¹ § 173 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

²² WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kolektiv. *Civilní právo procesní Díl druhy: Řízení vykonávací, řízení insolvenční*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. Str. 283, 284.

²³ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kolektiv. *Civilní právo procesní Díl druhy: Řízení vykonávací, řízení insolvenční*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. Str. 305.

2. Oddlužení

Oddlužení, jako takové, není nikde definováno, a tudíž je třeba jeho charakteristiku dovodit z právní úpravy, či praxe soudů. Např. Usnesení Nejvyššího soudu v Praze ze dne 28. 3. 2012, sp. zn. 29 NSČR 32/2011 oddlužení popisuje takto: *„Při oddlužení není kladen hlavní důraz na maximální uspokojení věřitelů, nýbrž cílem je umožnit dlužníkovi, splňuje-li pro to všechny zákonné předpoklady, aby se oddlužil – osvobodil od dluhů a znovu bez dluhů zapojil do ekonomického života. Jednou z podmínek přitom je, že dlužník k oddlužení musí přistupovat poctivě.“*

Daná definice nám vlastně odporuje předmětu úpravy insolvenčního řízení („nejvyšší uspokojení dlužnickových věřitelů“). Asi z toho důvodu oddlužení v zákoně v § 1 (v předmětu úpravy zákona) nalezneme stát vedle samotného řešení úpadku a hrozícího úpadku dlužníka, jako kdyby mezi ně nepatřilo. Nicméně následovně v § 4 InsZ oddlužení nacházíme ve výčtu jednotlivých způsobů řešení úpadku, a tak není pochyb, že oddlužení za jedno z řešení úpadku lze vskutku považovat.

2.1. Exkurz do historie insolvence, a tedy i oddlužení

Ačkoliv naprosté počátky oddlužení lze spatřovat již v Chammurapího zákoníku či Tóře, kdy byl znám institut tzv. svobodného roku, na základě něhož bylo každý sedmý rok dlužníkovi umožněno zbavit se všech svých dluhů, je oddlužení v našem právním řádu poměrně novinkou, která byla zakotvena až Insolvenčním zákonem v roce 2006.

Úpadek dlužníka byl předtím vždy spíše řešen likvidačním způsobem majícím odplatnou funkci, kdy nedocházelo k dostačujícímu uspokojení věřitelů. Ať už šlo skrz dějiny o existenci otroctví, vězení pro dlužníky, nebo takřka jediného způsobu řešení úpadku, a to konkursem²⁴.

Principem konkursu byl primárně prodej celého dlužníkovu majetku pouze jednomu kupci, který následně v určité procentní výši věřitele uspokojil. Pro samotného dlužníka tento prodej představoval společenskou potupu a ztrátu jeho občanských práv. Postupem času bylo ale zjištěno, že rozprodej dlužníkovu majetku po částech více kupcům je pro samotné věřitele výhodnější. Toto zjištění bylo plně zakotveno až ve středověku s tím, že prodej celého majetku nastává až v okamžiku, kdy dluhy převyšují hodnotu celého majetku.

²⁴ SMOLÍK, P. *Oddlužení v právním řádu ČR*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. Str. 30.

Konkurzní právo bylo postupně upraveno několika předpisy, kdy za zmínku stojí Deklaratoria a Novella z roku 1640, josefinský konkurzní řád z roku 1781 nebo rakouský konkurzní řád z roku 1914.²⁵ Institutu oddlužení se ale žádný z těchto předpisů nijak nevěnoval.

Na začátku 90. let 20. století byl sice u nás přijat zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ale pro fyzické osoby či malé podnikatele vyrovnání jako sanační způsob řešení úpadku nebyl vhodný. Vyžadoval vysokou hranici uspokojení u nezajištěných věřitelů²⁶.

2.2. Subjektivní přípustnost

Oddlužení mohou k řešení svého úpadku využít fyzické i právnické osoby, ale i fyzické osoby jako podnikatel. Základní podmínkou je, že daná osoba nemá dluhy vzniklé z podnikání, i když tato podmínka, jak dále vysvětlím, již není absolutní.

Avšak před účinností novely insolvenčního zákona z roku 2014²⁷ bylo oddlužení primárně vyhrazeno pouze fyzickým a právnickým osobám nepodnikajícím. U právnické osoby není podstatné, zda skutečně podniká nebo ne, ale zda je považována za podnikatele ve smyslu §§ 420 odst. 1 a 421 odst. 1 OZ²⁸. Oprávnění podat návrh na povolení oddlužení tedy mají zejména společenství vlastníků, obecně prospěšné společnosti, nadace nebo nadační fondy, tedy právnické osoby, které mají dle občanského zákona dány zákaz podnikat, anebo je jim dána možnost podnikat jen jako jejich vedlejší činnost²⁹. U fyzické osoby, tato podmínka nemusí být dodržena, tudíž návrh může podat jak fyzická osoba podnikající či nepodnikající.

Toto bylo soudní praxí považováno za příliš tvrdé. Ta postupně připouštěla, že fyzické osobě podnikateli by nemělo být znemožněno podat návrh na povolení oddlužení, když nemá žádné nebo jen minimální dluhy z podnikání.

Na základě výše uvedené novely, bylo tedy do insolvenčního zákona vloženo ustanovení § 389 odst. 2, které nám udává taxativní výčet tří možných situací, nastanou-

²⁵ SCHELLEOVÁ, I. *Úvod do insolvenčního práva*. KEYY Publishing, 2007. Str. 25-35.

²⁶ SMOLÍK, P. *Oddlužení v právním řádu ČR*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. Str. 30.

²⁷ Novela prostřednictvím zákona č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích.

²⁸ Za podnikatele se považuje ten, kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, a také za podnikatele se považuje osoba zapsaná v obchodním rejstříku.

²⁹ HASOVÁ, J., MORAVEC, T. a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. Str.1379.

li, ať už u fyzické nebo právnické osoby, které nestojí na překážku tomu, aby bylo oddlužení povoleno, i když daná osoba má dluhy vzniklé z podnikání.

Zaprvé se jedná o situaci, kdy věřitel, mající za dlužníkem pohledávku vzniklou z dlužníkovy podnikání, s oddlužením souhlasí. Daný souhlas, popřípadě nesouhlas musí insolvenční soud obdržet přímo ze strany věřitele. Sám dlužník nemusí vynaložit v tomto ohledu žádnou aktivitu, pouze musí pohledávku vzniklou z podnikání takto řádně označit.³⁰

Sami věřitelé ale byli poměrně pasivní, a tak zákonem č. 64/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, a některé další zákony (dále jen jako „novela č. 64/2017“), byl tento souhlas doplněn o nevyvratitelnou domněnku: „...platí, že věřitel souhlasí, pokud nejpozději spolu s přihláškou své pohledávky výslovně nesdělí, že s řešením úpadku oddlužením nesouhlasí, a toto své stanovisko odůvodní.“³¹ Tímto zdůvodněným stanoviskem věřitele ale není soud nikterak vázán, a tak sám může oddlužení i tak povolit, když dojde k vlastnímu závěru, že věřitelovo zdůvodnění není řádnou překážkou pro nepovolení oddlužení.

Další možností, kdy oddlužení může být schváleno, i přes existenci pohledávek vzniklých z podnikání je ta, kdy se jedná o tzv. starou konkursní pohledávku³², tedy pohledávku, která zůstala neuspokojena poté co soud zrušil konkurs na dlužníkův majetek dle § 308 odst. 1 písm. c) a d) InsZ³³.

V posledním případě se jedná o dluhy z podnikání, které mají za dlužníkem zajištění věřitelé. Tito věřitelé jsou totiž v případě oddlužení uspokojování odděleně od ostatních věřitelů, a to ze zpeněžení předmětu zajištění.

Soudní praxe nicméně dovozuje i další případy, za kterých, nastanou-li, existence pohledávek z podnikání nebrání schválení řešení úpadku oddlužením. Za zmínku zejména stojí rozhodnutí soudu, ve kterém došlo ke schválení oddlužení za situace, kdy dluhy z podnikání představovaly v porovnání s celkovou výší všech pohledávek pouze okrajovou část, a tedy byla naprosto zřejmá převaha nepodnikatelských dluhů³⁴. Anebo kdy soudem bylo dovozeno, že by nemělo být na překážku schválení oddlužení

³⁰ KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. ISBN 978-80-7552-932-9. Str. 1418.

³¹ § 389 odst. 2 písm. a) InsZ.

³² WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kolektiv. *Civilní právo procesní Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. Str. 328.

³³ Ke zrušení konkursu soud přistoupí po obdržení zprávy insolvenčního správce o splnění rozvrhového usnesení nebo zjistí-li, že majetek dlužníka je pro uspokojení věřitelů zcela nedostačující.

³⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 10. 2009, č.j. 1 VSPH 524/2009-A-20 9.

existence podnikatelských dluhů, které dokonce tvoří podstatnou část všech dluhů, a to v případě, kdy dlužník je schopen uhradit 100 % všech přihlášených pohledávek, a to v poměrně krátké době³⁵.

2.3. Návrh na povolení oddlužení a insolvenční návrh

Jelikož soud může oddlužení povolit pouze v rámci insolvenčního řízení, které proti dlužníkovi probíhá, je potřeba v celém procesu oddlužení podat dva návrhy, a to návrh na zahájení insolvenčního řízení (dále také jako „insolvenční návrh“) a návrh na povolení oddlužení. I když, jak níže vysvětlím, se může v určitém případě jednat vlastně o jeden úkon, jsou tyto dva návrhy považovány, v důsledku potvrzující judikatury, za dvě různá procesní podání, pro která jsou vyžadována zákonem odlišné obsahové náležitosti.³⁶

Oddlužení tedy může být zahájeno dvěma způsoby. Dle § 390 odst. 1 InsZ, kdy návrh na povolení oddlužení podává dlužník společně s insolvenčním návrhem nebo v situaci, kdy insolvenční řízení bylo již zahájeno samotným věřitelem a dlužník následně jen podá návrh na povolení oddlužení, když se rozhodne zjištěný úpadek takto řešit.

V prvním případě dochází ke splynutí lhůty pro podání návrhu na povolení oddlužení s okamžikem zahájení insolvenčního řízení. Soud rozhodne o tomto „společném“ návrhu v jednom insolvenčním řízení, výsledkem bude jenom jedno usnesení (§ 148 odst. 3 InsZ), ale samotné rozhodování by se mělo o obou návrzích provádět postupně³⁷. Prvně je na základě insolvenčního návrhu rozhodnuto o tom, zdali se dlužník skutečně nachází v úpadku, a následovně na základě návrhu na povolení oddlužení, je rozhodováno o oddlužení, jako možném jeho řešení.

Podání samotného návrhu na povolení oddlužení bez insolvenčního návrhu v případě, kdy insolvenční řízení proti dlužníkovi již neprobíhá, nemá žádné účinky. A tak i ve světle Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 10. 2010, sp. zn. KSCB 25 INS 7537/2010: *„Samotný návrh na povolení oddlužení však není ani při dodržení všech požadavků kladených insolvenčním zákonem na jeho obsah podáním způsobilým zahájit insolvenční řízení (tím je pouze obsahově řádný a náležitě podepsaný insolvenční návrh), se dlužník tedy nemůže domáhat zahájení insolvenčního řízení ani řízení o povolení oddlužení.*

³⁵ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 2. 2013, sp. zn. 3 VSPH 838/2012.

³⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 10. 2010, č.j. 3 VSPH 909/2010-A-15.

³⁷ SMOLÍK, P. *Oddlužení v právním řádu ČR*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. Str. 95

V případě, že insolvenční návrh podá jeden z věřitelů, je dlužníkovi poskytnuta ze zákona 30denní lhůta, ve které může podat návrh na povolení oddlužení, rozhodne-li se svůj úpadek řešit tímto způsobem. Daná lhůta počíná běžet od okamžiku doručení insolvenčního návrhu dlužníkovi a nelze ji prominout ve světle § 83 InsZ³⁸.

Dlužník sám může mít i několik věřitelů, a tedy rozhodnutí vést proti němu insolvenční řízení, může napadnout více osob. V takový okamžik, počíná běžet 30denní lhůta od okamžiku kdy dlužníkovi došel již první takový návrh³⁹.

2.3.1. Právní účinky spojené s podáním insolvenčního návrhu a návrhu na povolení oddlužení

S každým procesním úkonem v každém soudním řízení jsou spojeny určité účinky, které nějakým způsobem ovlivňují dané účastníky. Zahájením insolvenčního řízení začínají působit účinky vyjmenované v § 109 a násl. InsZ, zejména pohledávky od tohoto okamžiku mohou být uplatňovány pouze prostřednictvím přihlášky, již ne žalobou nebo výkon rozhodnutí či exekuci sice jdou nařídit, ale nelze je provést⁴⁰. Nejde si nevšimnout, že exekuční právo musí tímto okamžikem ustoupit právu insolvenčnímu, a tak primárním cílem už není pouze uspokojení věřitele, ale navrácení dlužníka zpět do aktivního života.

Insolvenční řízení je zahájeno přesně v okamžiku zveřejnění vyhlášky, kterou se oznamuje zahájení insolvenčního řízení (dle § 101 InsZ) v insolvenčním rejstříku, a to v přesnou hodinu a minutu, ve které ke zveřejnění došlo⁴¹. Soud má přitom povinnost vyhlášku v insolvenčním rejstříku zveřejnit do 2 hodin od okamžiku doručení řádného návrhu. Dané účinky trvají až do samotného skončení insolvenčního řízení, což v našem případě, při řešení úpadku oddlužením, je v okamžiku jeho splnění⁴².

Majetek dlužníka je klíčový k tomu, aby byl úpadek řádně vyřešen a věřitelé byli spravedlivě co nejvíce uspokojeni. Z toho důvodu je dlužník v nakládání se svým majetkem omezen, a to tak že je dle § 111 InsZ „...*povinen zdržet se od okamžiku, kdy*

³⁸ „Prominutí zmeškání lhůty v insolvenčním řízení není přípustné.“ Dané ustanovení potvrzuje i usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 4. 2016, č.j. 2 VSPH 2161/2015-A-23.

³⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 1. 2014, č.j. 29 NSČR 40/2013-A-186.

⁴⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 1. 2012, sp. zn. 20 Cdo 3845/2011: „*Exekuce nemůže být provedena poté, kdy bylo zahájeno insolvenční řízení. ... V takovém případě je exekutor povinen do majetkové podstaty vydat insolvenčnímu správci podle § 206 InsZ všechny věci a práva, které exekutor zajistil. Svou pohledávku na nákladech exekuce pak exekutor přihlásí jako věřitel do insolvenčního řízení.*“

⁴¹ KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. Str. 411.

⁴² Viz § 413 InsZ: „*Splnění oddlužení vezme insolvenční soud na vědomí rozhodnutím, proti němuž není odvolání přípustné; právní mocí tohoto rozhodnutí insolvenční řízení končí.*“

nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, nakládání s majetkovou podstatou a s majetkem, který do ní může náležet, pokud by mělo jít o podstatné změny ve skladbě, využití nebo určení tohoto majetku anebo o jeho nikoli zanedbatelné zmenšení.“ Pojem „nikoli zanedbatelné zmenšení“ nenalezneme nikde definovaný, a tak si při jeho určení musíme dopomoci komentovaným ustanovením k danému paragrafu. Je nutné vycházet z výsledku porovnání hodnoty případně zcizené věci se zbylým majetkem dlužníka⁴³. V okamžiku, kdyby došlo k převodu majetku nezanedbatelné hodnoty na třetí osobu, bylo by toto jednání vůči věřitelům považováno sice za platné, ale neúčinné⁴⁴. Neúčinnost takového jednání je spatřována přímo ze zákona, a tedy insolvenční správce se jí nemusí dovolávat prostřednictvím žaloby, ale je přímo oprávněn přepsat převedený majetek, zpět do dlužnickovy majetkové podstaty⁴⁵.

2.4. Subjekty oprávněné k podání návrhu na povolení oddlužení

O oddlužení nemůže žádat nikdo jiný než sám dlužník, on sám si ale dle v současnosti platné dikce zákona samotný návrh sepsat a ani následně podat nemůže. To mohou pouze určité subjekty, zástupci dlužníka, kterými mohou být advokát, notář, soudní exekutor, insolvenční správce nebo tzv. akreditovaná osoba⁴⁶. Pro takového zástupce však dle § 390a odst. 1 al. 2 InsZ platí, že: *„je dlužníkem zmocněna, jen aby sepsala a v jeho zastoupení podala návrh podle § 390 odst. 1, není zástupcem dlužníka v insolvenčním řízení“*. Na udělenou plnou moc tak nelze pohlížet jako na procesní plnou moc udělenou dle § 25 odst. 1 o.s.ř.⁴⁷, protože zástupce není oprávněn zastupovat dlužníka v celém insolvenčním řízení.

Na fyzické osoby disponující právnickým nebo ekonomickým vzděláním v magisterském studijním programu nebo kteří vykonali zkoušku insolvenčního správce se vztahuje výjimka. Tyto osoby logicky mohou návrh sepsat a podat samostatně bez nutnosti mít jakéhokoliv zástupce. U právnických osob to samé platí v situaci, kdy za ni

⁴³ HASOVÁ, J., MORAVEC, T. a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. Str. 405.

⁴⁴ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužník a věřitele se vzory a judikaturou*. 5. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. Str. 51.

⁴⁵ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 1. 2011, č.j. 2 VSPH 90/2011-44.

⁴⁶ § 390a odst. 1 InsZ

⁴⁷ Jako zástupce si účastník může vždy zvolit advokáta. Advokátovi lze udělit plnou moc pouze pro celé řízení (dále jen "procesní plná moc").

jedná zástupce ve smyslu § 21 o.s.ř.⁴⁸, který disponuje tímto právnickým nebo ekonomickým vzděláním nebo vykonal zkoušku insolvenčního správce.

Za sepis a podání insolvenčního návrhu, náleží zástupci odměna. V jejím výpočtu se ale v tomto případě nepostupuje dle právních předpisů upravujících odměnu za výkon činnosti advokáta, notáře, soudního exekutora nebo insolvenčního správce⁴⁹. Insolvenční zákon nám poskytuje úpravu v § 390a odst. 3, které je speciální k těmto předpisům a na základě kterého je zástupce oprávněn považovat odměnu ve výši až 4 000 Kč bez DPH a v případě společného oddlužení manželů ve výši až 6 000 bez DPH. Tato částka v sobě obsahuje jak samotnou odměnu za práci, tak náhradu hotových výdajů a je vyloučeno, aby si zástupci požadovali jakékoliv další plnění. Zástupci danou odměnu požadovat po dlužníkovi nemusí, nejedná se o jejich povinnost. Zákonodárce tak použitím slov „maximální výše“, a nestanovení zákonné dolní hranice, dal možnost zástupcům si s dlužníkem sjednat odměnu nižší, anebo popřípadě dané služby poskytnout dokonce zcela zdarma⁵⁰.

Pokud ale dlužník udělí svému zástupci procesní plnou moc, v důsledku které jej zástupce může zastupovat v celém insolvenčním řízení, získá zástupce za následující úkony v řízení smluvní odměnu, kterou si s dlužníkem ujednali, nebo její výše bude vypočtena na základě příslušných právních předpisů.

Odměnu, která zástupci dlužníka takto náleží, může zástupce následně získat pouze prostřednictvím insolvenčního řízení, tedy tak že ji přihlásí jako pohledávku za dlužníkem⁵¹. Zaplacení odměny tak nemůže zástupce požadovat přímo po dlužníkovi, prostým vystavením daňového dokladu. Daná pohledávka má postavení pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou, tedy pohledávkám vzniklým po zahájení insolvenčního řízení.

Odměna zástupci náleží vždy, i když dojde k odmítnutí nebo zamítnutí návrhu na povolení oddlužení, a tedy k zastavení insolvenčního řízení. V usnesení o zastavení soud dlužníkovi uloží povinnost tuto odměnu uhradit. Pouze za situace, že zamítnutí

⁴⁸ Za tyto zástupce se považují člen statutárního orgánu společnosti, její zaměstnanec, byl-li statutárním orgánem k danému jednání pověřen, vedoucí odštěpného závodu, jde-li o věci týkající se tohoto závodu, nebo prokurista, může-li podle udělené prokury jednat samostatně.

⁴⁹ Vyhláška č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb; Vyhláška č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky; Vyhláška č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora; Vyhláška č. 313/2017 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů.

⁵⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 64/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, a některé další zákony, str. 116.

⁵¹ § 360a odst. 5 InsZ

nebo odmítnutí návrhu dlužníka zástupce zavínil, např. svojí chybou, mu toto právo není přiznáno. Toto usnesení má povahu exekučního titulu, na základě kterého může zástupce navrhnout výkon rozhodnutí, nebo zahájit exekuční řízení proti dlužníkovi s úmyslem vymocit svůj nárok⁵².

V praxi je možné se setkat s tím, že odměna, která dle zákona může maximálně náležet za sepsání a podání návrhu, tedy 4 000 Kč nebo 6 000 Kč, se zdá především advokátům příliš nízká, s ohledem na čas, který je potřeba strávit nad sepsáním jednoho takového návrhu a na fakt, že daná odměna se vlastně může vydobýt pouze prostřednictvím insolvenčního řízení, které ale bývá zdlouhavé. Tudíž primárně advokáti nechtějí tyto služby přímo nabízet široké veřejnosti a spíše se tomuto vyhýbají.

Je třeba zdůraznit, že výše specifikovaná odměna nenáleží akreditovaným osobám. Tyto osoby mohou poskytovat všechny služby spojené s oddlužením pouze zcela bezplatně a nemohou si ničeho nárokovat.

2.4.1. Akreditovaná osoba

Jak již bylo zde výše řečeno, osobami oprávněnými podat návrh na povolení oddlužení za dlužníka jsou vedle advokáta, notáře, soudního exekutora nebo insolvenčního správce, taktéž tzv. akreditované osoby, jimiž jsou právnické osoby, kterým bylo ministerstvem spravedlnosti udělena akreditace pro poskytování právních služeb⁵³. Insolvenční zákon se věnuje akreditovaným osobám, jejich povinnostem, podmínkám pro udělení akreditace a dozoru nad nimi samostatnou třetí částí (§ 418a až § 418l).

Aby byla zajištěna odbornost a kvalita sepsovaných návrhů, tak mezi nejvýznačnější podmínky, které musí právnická osoba splnit, aby jí byla udělena akreditace, na základě žádosti podané na ministerstvu spravedlnosti, je zajistit si smluvním vztahem nejméně jednu odborně způsobilou osobu s vysokoškolským vzděláním dosaženým v rámci magisterského studia práva či ekonomie a v žádosti uvést

⁵² HASOVÁ, J., MORAVEC, T. a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. Str. 1402

⁵³ Službami v oblasti oddlužení se dle § 418a rozumí: sepsání a podání návrhu na povolení oddlužení nebo insolvenčního návrhu podle § 390 odst. 1 a další činnosti s tím nezbytně spojené, zejména porada s klientem a odstranění vad návrhu. Přičemž, i když zákon o advokacii k poskytování právních služeb opravňuje primárně advokáty, sekundárně připouští poskytování právních služeb ze strany osob, jimiž zvláštní zákon poskytování právních služeb svěřuje.

seznam všech osob, které se budou podílet na poskytování právních služeb v oblasti oddlužení s doložením jejich bezúhonnosti⁵⁴.

Je logické, že o akreditaci nemusí žádat ta právnická osoba, která zamýšlí poskytovat právní služby v oblasti oddlužení, a současně je oprávněna vykonávat advokacii nebo činnost insolvenčního správce⁵⁵. Aplikuje se tedy stejné pravidlo jako u osob s právnickým vzděláním u sepisu návrhu.

Jelikož akreditovaná osoba nemá možnost požadovat za sepsání a podání návrhu odměnu (oproti např. advokátovi), vykonává tuto činnost tedy zdarma. Je otázkou, zdali nedochází k narušení tržního prostředí, kdy akreditované osoby jako neziskové organizace vykonávají činnost vyhrazenou původně právnické profesi.⁵⁶ Z hlediska uvažování dlužníka, který si nechce zvyšovat své dluhy, je tak pro něho výhodnější se obrátit na jednu z akreditovaných osob než např. na advokáta.

Dohled nad akreditovanými osobami provádí ministerstvo spravedlnosti, které je oprávněno při porušení povinnosti uložit peněžní pokutu ve výši až 500 000 Kč.

Ministerstvo spravedlnosti je současně povinno vést veřejný seznam akreditovaných osob, na základě kterého si dlužník může zjistit akreditovanou osobu nacházející se nejbližše jeho bydliště, dohledat o ní základní informace nebo dokonce zjistit, zda daná osoba již nespáchala nějaký přestupek. V současné době ministerstvo spravedlnosti eviduje 95 akreditovaných osob⁵⁷, které mají oprávnění poskytovat právní služby v oblasti oddlužení.

2.4.2. Novela č. 64/2017 Sb.

Největší změna, která nastala v oblasti podávání návrhu na oddlužení od začátku účinnosti Insolvenčního zákona byla provedena novelou č. 64/2017 Sb. účinnou dne 1. 7. 2017.

Dřívější úprava dovozovala, aby návrh na povolení oddlužení si mohl sepsat a podat sám dlužník, bez ohledu na to, zda disponuje právnickým či ekonomickým vzděláním, nebo si zvolit jakéhokoliv zástupce, na základě plné moci, který tyto úkony vykonal za něj.

⁵⁴ HÁSOVÁ, J., MORAVEC, T. Insolvenční řízení. Vydání druhé. Praha: C. H. Beck, 2018. Str. 237

⁵⁵ HASOVÁ, J., MORAVEC, T. a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. Str. 1667

⁵⁶ ŽIŽLAVSKÝ, Michal. Aktuální stav připravované novely insolvenčního zákona. *Konkursní noviny*. 2015, č. 12.

⁵⁷ Seznam akreditovaných osob ke dni 16. 6. 2019. Dostupné na: <https://sako.justice.cz/>.

Této úpravy využily komerční subjekty, tzv. „oddlužovací agentury“, nabízející služby spojené se sepsáním a podáním návrhu. Tyto subjekty nicméně nepodléhaly žádnému dohledu a nebyly nikterak regulované a mnohdy nedisponovaly ani řádným potřebným vzděláním. Docházelo tedy často k situacím, kdy dané návrhy na povolení oddlužení nebo insolvenční návrhy byly zpracovány velmi nekvalitně a ze strany soudů následně odmítány. Dokonce oddlužovací agentury nabízely své služby a sepisovaly návrh na oddlužení i pro dlužníky, u kterých bylo očividné, že podmínky pro povolení oddlužení nenaplnují⁵⁸.

Dané služby agentury samozřejmě poskytovaly za finanční úplatu a byly schopny si účtovat i vysoké částky. Objevil se případ, kdy agentura po dlužníkovi požadovala za sepsání návrhu částku ve výši až 60 000 Kč⁵⁹.

Stěžejní problém byl spatřován v tom, že za takto „pokoutně“ poskytované právní služby nebyly dané agentury nikterak postihovány a jejich zákazníci si na ně nemohli nikde stěžovat a hnát je následně k odpovědnosti, bez ohledu na to, jaká škoda jim takto sepsaným návrhem byla způsobena⁶⁰.

Nynější právní úprava, na základě které návrh na povolení oddlužení mohou sepsat a podat jen vybrané subjekty, by tak měla zabezpečovat vyšší kvalitu podaných návrhů a současně co nejvíce eliminovat vznik dalších nepříznivých situací, které mohou s podáním návrhu u dlužníka nastat.

2.5. Náležitosti návrhu na povolení oddlužení

Insolvenční řízení a řízení o povolení oddlužení je řízením soudním, a tedy podání, které toto řízení může zahájit, tedy návrh musí obsahovat obecné náležitosti dle § 42 odst. 4 o.s.ř.: „... musí být z podání patrné, kterému soudu je určeno, kdo je činí, které věci se týká a co sleduje a musí být podepsáno a datováno.“

Insolvenční soud na základě podaného návrhu oddlužení povolí, pokud bude obsahovat další zákonem předepsané náležitosti a současně budou k němu připojeny všechny zákonem požadované přílohy. K tomu nám slouží §§ 391 a 392 InsZ, které avšak nepodávají vyčerpávající výčet všech požadovaných náležitostí. Při vyplňování

⁵⁸ Důvodová zpráva novele č. 64/2017 Sb., str. 115:

⁵⁹ KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. Str. 1568. Současně Důvodová zpráva k novele č. 64/2017 Sb., str. 15 uvádí: „Dlužník ... v důsledku bezradnosti a nedostatečné informovanosti o jiných možnostech skutečné právní pomoci již před zahájením samotného insolvenčního řízení se ještě více zadlužil, neboť byl nucen čerpat na služby komerční společnosti zápůjčku či úvěr, ...“

⁶⁰ SIGMUND, Adam. *Insolvenční poradna. Konkursní noviny*. 2015, č. 6.

samotného formuláře, na kterém návrh na povolení oddlužení musí být podán⁶¹, je nutné postupovat dle pokynů náležejících k formuláři a dodržet seznam všech příloh. Všechny náležitosti řádně podaného návrhu jsou přitom uvedeny vyhláškou ministerstva spravedlnosti⁶². Aby byla zajištěna jednotná forma formuláře a minimalizováno množství vadných formulářů, je ministerstvo spravedlnosti povinno daný formulář uveřejnit způsobem umožňujícím dálkový přístup, což naplňuje možnosti získat formulář na svých internetových stránkách⁶³. V následujících řádcích se budu věnovat pouze některým náležitostem a požadovaným přílohám, které se z mého hlediska se jeví jako nejzásadnější.

K tomu, aby soud oddlužení povolil, si musí být jist, že je dlužník schopen svým věřitelům uhradit alespoň část jejich pohledávek. Musí být tedy obeznámen s majetkovou situací dlužníka a s jeho příjmy. Posouzení dělá na základě údajů o všech příjmech dlužníka za poslední 3 roky před podáním návrhu a současně dlužník musí kvalifikovaně odhadnout i všechny své očekávané příjmy v následujících 5 letech. Tyto informace bývají obvykle poskytnuty např. prostřednictvím potvrzení zaměstnavatele o zdanitelných příjmech, pracovními smlouvami, daňovým přiznáním, či výpisů z bankovního účtu.

Dlužník má právo v návrhu uvést, jaký způsob řešení oddlužení preferuje (zpeněžením majetkové podstaty nebo plněním splátkového kalendáře), popřípadě výslovně uvede, že takový návrh neuvádí. Nicméně i když dlužník takovou volbu učiní, a zvolí si jednu z výše uvedených možností, neznamená to, že insolvenční soud je tímto návrhem jakkoliv vázán. O způsobu oddlužení rozhodují až nezajištění věřitelé, popřípadě insolvenční soud⁶⁴.

Podmínkou povolení oddlužení je splacení 30 % nezajištěných pohledávek (nesouhlasí-li věřitelé s plněním nižším⁶⁵). Dlužník sám, podle svého výpočtu, v návrhu

⁶¹ § 391 odst. 3. InsZ.

⁶² § 17 vyhlášky č. 191/2017 Sb., o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení a o změně vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční.

⁶³ Seznam dostupných formulářů. Dostupné na:

<https://isir.justice.cz/isir/common/stat.do?kodStranky=FORMULAR>.

⁶⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 5. 2013, sp. zn. 29 NSCR 35/2013: „Podáním návrhu na povolení oddlužení dlužník dává najevo, že souhlasí s oddlužením jedním ze dvou zákonem stanovených způsobů, o čemž rozhodují věřitelé (§ 402 odst. 3 insolvenčního zákona) a nepřijmou-li rozhodnutí, pak insolvenční soud (§ 402 odst. 5 a § 406 odst. 1 insolvenčního zákona). To, že dlužník upřednostňuje oddlužení plněním splátkového kalendáře před oddlužením zpeněžením majetkové podstaty, které zvolili věřitelé (respektive insolvenční soud), jeho právo podat odvolání proti usnesení o schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty nezakládá.“

⁶⁵ § 392 odst. 1 písm. C) InsZ.

uvede, jakou výši nezajištění věřitelé v případě jeho zvoleného způsobu oddlužení obdrží. U plnění splátkového kalendáře může být výpočet poměrně složitý, protože je nutné zahrnout i odměnu insolvenčního správce. K tomu nám může pomoci např. posloužit kalkulátor splátek přístupný na internetových stránkách ministerstva spravedlnosti, který nám vypočte výši částky, která bude splacena během trvání celé doby oddlužení⁶⁶.

Navrhne-li dlužník splnit oddlužení prostřednictvím splátkového kalendáře, přičemž zákonná výše splátek se mu zdá z jakéhokoliv důvodu příliš vysoká, má možnost žádat o snížení dané výše, s tím že uvede vlastní výši splátek, které by chtěl splácet. Stanovení nižší než zákonné výše splátek je čistě na posouzení soudu, žádostí dlužníka není vázán. Soud si závěr udělá na základě skutečností, které dlužníka do úpadku přivedly, tedy tzv. dlužník musí „odvyprávět svůj životní příběh“⁶⁷. Je tedy nutné, aby dlužník v návrhu uvedl obě varianty, jak výši uspokojení při vyhovění jeho žádosti, tak i výši pro případ, že žádosti vyhověno nebude⁶⁸.

Mezi specifické přílohy, které musí být zvlášť k návrhu připojeny, se řadí především seznam veškerého majetku dlužníka a seznam všech dlužnických závazků, a to i přesto, že seznam majetku i pohledávek je nutno uvést i v samotném formuláři, prostřednictvím kterého je návrh podáván. Daná povinnost byla potvrzena i v rámci usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 3. 2011, č.j. 29 NSČR 13/2009-B-36: „*Tvrzení dlužníka o jeho majetku v insolvenčním návrhu spojeném s návrhem na povolení oddlužení nenahrazuje seznam majetku ve smyslu § 104 odst. 1 písm. a) InsZ, ...*“. Dlužník nesmí zapomenout na daných seznamech výslovně uvést, že jsou správné a úplné. Objevují se zde ale názory, které tento požadavek prolamují. Dlužník správnost a úplnost potvrzuje totiž již v samotném návrhu, který ve své předepsané formulářové podobě obsahuje větu: „Dlužník prohlašuje, že údaje v návrhu na povolení oddlužení a v jeho přílohách jsou pravdivé.“⁶⁹ Praxe soudů je nicméně taková, že i nadále uvedení správnosti a úplnosti na seznamu majetku a pohledávek vyžadují a samy dlužníka usnesením upozorní k opravě.

⁶⁶ Kalkulátor splátek pro splnění oddlužení plněním splátkového kalendáře: <https://insolvence.justice.cz/kalkulator-splatek/>.

⁶⁷ Dle § 398 odst. 4 InsZ bude soud při posouzení žádosti o stanovení nižší výše splátky také přihlížet i k opatřením, která dlužník učinili k zachování či zvýšení svých příjmů či ke snížení svých dluhů (např. snaha zvýšit si kvalifikaci prostřednictvím nového vzdělání), tudíž by tyto skutečnosti měl dlužník v žádosti taktéž uvést.

⁶⁸ SMOLÍK, P. *Oddlužení v právním řádu ČR*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. Str. 121.

⁶⁹ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 31. 8. 2008, č.j. 1 VSOL 72/2008-a-22.

Dále musí dlužník k návrhu připojit všechny dokumenty dokládající zlepšení situace dlužníka. Tedy písemný souhlas nezajištěného věřitele, který se s dlužníkem dohodl, že hodnota plnění, které při oddlužení obdrží, může být nižší než 30 % jeho pohledávek. Nebo také smlouvy (darovací smlouva, smlouva o důchodu) dokládající, že se vyskytly osoby, které budou ochotné pomoci dlužníkovi dosáhnout splnit podmínky povolení oddlužení, a to prostřednictvím poskytnutí daru, nebo placením peněžitých dávek.

Stěžejní přílohou, je dle mého názoru plná moc, na základě které dlužník zplnomocnil zástupce k sepsání a podání příslušného návrhu. Daná plná moc musí být opatřena úředně ověřeným podpisem dlužníka, která bude následně převedena autorizovanou konverzí, na základě zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, do elektronické podoby⁷⁰. V případě, že by byla plná moc k návrhu připojena pouze jako prostá kopie, nebere se tento dokument jako opatřen úředně ověřeným podpisem, a tedy návrh bude považován za návrh podaný neoprávněnou osobou a nebude se k němu přihlížet ve smyslu § 97 odst. 2 InsZ. Soud tedy nedává zástupci a dlužníkovi možnost ke zhojení této vady např. prostřednictvím výzvy k nápravě⁷¹. Ani dodatečným dodáním plné moci v podobě konverze nelze dojít ke zhojení takového návrhu. Navrhovatel musí následně posečkat, až usnesení o nepřihlížení k návrhu nabude právní moci, aby z hlediska formálního nastala konečnost řízení a následně mohl podal návrh nový, jinak by k zahájení nového řízení v téže věci bránila překážce litispendence.

2.5.1. Vady návrhu a jejich oprava

Aby mohl insolvenční soud rozhodnout o návrhu na povolení oddlužení (bez ohledu na to, jestli rozhodnutí bude k dobru dlužníka a oddlužení povolí či rozhodnutí bude zamítavé anebo oddlužení nepovolí), musí tento návrh být bezvadný.

V případě, kdy je návrh na povolení oddlužení podán společně s návrhem na zahájení insolvenčního řízení (návrh podaný samotným dlužníkem) je třeba rozlišovat jaké vady se týkají jakého návrhu, jelikož se v samotném důsledku jedná o dvě různá řízení, pro která zákon vyžaduje různé povinnosti s různými procesními důsledky⁷². Při

⁷⁰ KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. Str. 1433.

⁷¹ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužník a věřitele se vzory a judikaturou*. 5. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. Str. 177.

⁷² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 10. 2010, č.j. 3 VSPH 909/2010-A-15.

striktním odděleném posouzení jednotlivých návrhů soud musí prvně posoudit návrh na zahájení insolvenčního řízení, a to dle § 128 InsZ. Nebude-li takový návrh obsahovat všechny náležitosti nebo bude nesrozumitelný či neurčitý⁷³, dojde následně k okamžitému odmítnutí návrhu ze strany soudu, bez udělení jakékoliv lhůty, a tedy možnosti k opravě či doplnění návrhu.

Až po zjištění bezvadnosti insolvenčního návrhu by měl soud přistoupit k posouzení návrhu na povolení oddlužení. Ve výše uvedeném případě návrh na povolení oddlužení a návrh na zahájení insolvenčního řízení splývá v jedno, a tak jsou návrhy, z hlediska uvedených informací, provázané. Při posuzování správnosti insolvenčního návrhu bude soud vycházet i z údajů uvedených v návrhu na povolení oddlužení, a tedy by nemělo dojít k odmítnutí návrhu na zahájení insolvenčního řízení, když lze určitost a srozumitelnost zjistit z návrhu na povolení oddlužení.

Zjistí-li soud, že návrh nebyl podán na stanoveném formuláři, v požadovaném formátu a požadovaným způsobem, či neobsahuje všechny náležitosti a nutné přílohy, či je nesrozumitelný nebo neurčitý, vyzve soud dlužníka nebo jeho zástupce dle § 390a odst. 1 InsZ, aby ve lhůtě, která nesmí být delší než 7 dní, daný návrh opravil nebo doplnil. Soud usnesení výslovně uvede jak přesně by požadovaná oprava či doplnění mělo být provedeno. V případě, že dlužník nebo zástupce dlužníka neprovedou nápravu soudem uvedených vad nebo nedoplní potřebné přílohy, insolvenční soud návrh na povolení oddlužení odmítne. Dalším a specifickým důvodem pro který může soud návrh odmítnout je, že návrh nebyl sepsán a podán k tomu příslušnou osobou (tedy osobou dle § 390a odst. 1 nebo 2 InsZ). V tomto případě soud návrh odmítne ihned, bez udělení možnosti k nápravě.

Rozhodnutí o odmítnutí návrhu se sice následně doručuje dlužníkovi, předběžnému nebo insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru, ale pouze dlužník má oprávnění proti tomuto rozhodnutí podat odvolání.⁷⁴

⁷³ K pojmům nesrozumitelnost a neurčitosti viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 3. 2010, sp. zn. 23 Cdo 2942/2009: „*Určitost představuje kvalitu obsahu právního úkonu; právní úkon je neurčitý, jestliže se jednajícím nezdařilo jednoznačným způsobem stanovit obsah vůle, přičemž neurčitost tohoto obsahu nelze odstranit a překlenout ani za použití výkladových pravidel. Srozumitelnost pak vyjadřuje kvalitu způsobu (formy) projevu vůle; právní úkon je nesrozumitelný, jestliže jednající po jazykové stránce nedosáhl v důsledku vadného slovního či jiného zprostředkování jasného vyjádření vůle a objektivně vzato nelze zjistit ani výkladem právního úkonu, co chtěl účastník projevit.*“

⁷⁴ KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. Str.1449.

2.5.2. Zpětvzetí návrhu

Insolvenční řízení, jakožto druh řízení konaného před soudem, je stejně jako civilní řízení ovládáno zásadou dispozitivní. Účastník řízení, v našem případě dlužník, má tedy ve své dispozici, prostřednictvím insolvenčního návrhu nebo návrhu na povolení oddlužení, možnost řízení před soudem zahájit a současně prostřednictvím zpětvzetí takového návrhu může přivodit zastavení takového řízení.⁷⁵

Tímto způsobem ale dlužník nemůže řízení zastavit kdykoliv. Tato možnost trvá do okamžiku, kdy soud rozhodne o schválení oddlužení (§ 404 InsZ), později došlé zpětvzetí již bude neúčinné. Zpětvzetí návrhu nicméně dlužník může učinit i poté, co soud již rozhodl o úpadku dlužníka, a dokonce ještě i po vydání rozhodnutí o povolení oddlužení (§ 397 InsZ). Rozdílné charakteristice mezi povolením oddlužení a schválením oddlužení se budu věnovat v dalších kapitolách.

Insolvenční soud následně poté co mu dojde návrh na zpětvzetí povolení oddlužení, tento návrh vezme na vědomí a řízení o povolení oddlužení zastaví. Samotné insolvenční řízení tímto úkonem ale není zastaveno a zákon tedy ukládá povinnost soudu následně v řízení pokračovat. Tak může soud dle § 396 InsZ rozhodnout o řešení úpadku konkursem. Je-li tedy úmyslem dlužníka zastavit celé insolvenční řízení, musí se zpětvzetím návrhu na povolení oddlužení současně vzít zpět i návrh na zahájení insolvenčního řízení.

V případě zpětvzetí insolvenčního návrhu si dlužník, ale musí dát pozor kdy tak může ještě učinit. Rozhodným okamžikem je v tomto případě dle § 128 InsZ rozhodnutí o úpadku.

Dlužník by si ale zpětvzetí návrhu měl řádně promyslet, protože v okamžiku, kdy tento úkon učiní, už následně nemůže požadovat, aby se v řízení pokračovalo, kdyby si zpětvzetí návrhu rozmyslel⁷⁶.

2.6. Rozhodnutí o návrhu

Jak již z výše uvedeného vyplývá, jedním z druhů rozhodnutí, které může soud o podaném návrhu na povolení oddlužení učinit je ten, že ho odmítne. Mezi další možnosti spadá návrh zamítnout anebo oddlužení povolit.

⁷⁵ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kolektiv. *Civilní právo procesní Díl první: řízení nalézací. 9. aktualizované vydání.* Praha: Leges, 2018. Str. 75.

⁷⁶ HASOVÁ, J., MORAVEC, T. a kol. *Insolvenční zákon. Komentář.* 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. Str. 1432, 1434.

Zamítnout návrh na povolení oddlužení může soud pouze z následujících důvodů. Soud se domnívá, že návrhem je sledován nepoctivý záměr, dosavadní průběh řízení dokládá lehkomyšlný nebo nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v probíhajícím řízení anebo, že hodnota plnění, kterou by při oddlužení obdrželi nezajištění věřitelé, byla nižší než 30 % jejich pohledávek a tito věřitelé s tímto nižším plnění nevyslovili souhlas⁷⁷.

V daných ustanoveních použité pojmy „nepoctivý záměr či lehkomyšlný nebo nedbalý přístup“ nejsou nikde v zákoně definovány. A tak vždy záleží na konkrétním případě a následném posouzení soudu, zdali dané jednání lze pod tyto pojmy podřadit. Při rozhodování soudům může napomáhat judikatura. Např. Vrchní soud v Praze nám v usnesení ze dne 25. 9. 2014, sp. zn. 1 VSPH 1900/2014 přímo určil: „... oddlužení je určeno „čestnému a poctivému dlužníkovi“; tím se rozumí dlužník, „který projevuje zřetelně patrnou snahu dostat svým splatným závazkům tak, aby žádný z jeho věřitelů nebyl nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn a aby se dosáhlo jejich rychlého, hospodárného a co nejvyššího uspokojení“.“ Základem nicméně je, aby rozhodnutí, kterým soud určil jednání dlužníka za nepoctivé, nebylo překvapivé, ale v souladu s požadavky právního státu na přiměřenost a předvídatelnost⁷⁸. Za nepoctivý záměr lze tak např. považovat předchozí trestnou činnost dlužníka, náhlé převody majetku, zatajování majetku či závazků nebo neuvedení všech svých skutečných příjmů⁷⁹. Oproti tomu pod nedbalým nebo lehkomyšlným přístupem k probíhajícímu insolvenčnímu řízení si můžeme představit nepřebírání pošty od svých věřitelů, v důsledku čehož dlužník nemá přehled o všech svých závazcích⁸⁰ nebo časté pozměňování skutečností v návrhu v osobách věřitelů či ve výši částky, kterou by byl schopen splácet⁸¹.

V případě, že dojde ze strany soudu k odmítnutí návrhu na povolení oddlužení, ke vzetí na vědomí jeho zpětvzetí nebo jej soud zamítne, tak insolvenční řízení jako takové dále pokračuje, protože jak už jsem uváděla, insolvenční řízení a řízení o povolení oddlužení nejsou tatáž řízení.

⁷⁷ § 395 odst. 1, 2 InsZ.

⁷⁸ SMOLÍK, P. *Oddlužení v právním řádu ČR*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. Str. 153.

⁷⁹ KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. Str. 1456.

⁸⁰ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 8. 2010, č.j. 3 VSPH 494/2010-B-19.

⁸¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 2. 2009, č.j. 2 VSPH 174/2009-A-54.

Soud následně postupuje tak, že insolvenční řízení buď zastaví a současně uloží povinnost dlužníkovi, aby uhradil odměnu zástupci, který za něho návrh sepsal a podal, byla-li uplatněna (§ 390a odst. 5 InsZ), anebo soud může rozhodnout o řešení úpadku dlužníka formou konkursu.

Takový konkurs ale může být uložen jen za podmínky, že majetek dlužníka je zcela postačující k uspokojení věřitelů, a to bez ohledu na to, jestli byl návrh na povolení oddlužení podán společně s insolvenčním návrhem či nikoli, anebo v případě kdy návrh na povolení oddlužení byl podán společně s insolvenčním návrhem a sám dlužník v návrhu uvede žádost o řešení jeho úpadku konkursem⁸². V posledním případě, tak již není nutné, aby majetek dlužníka byl dostačující, stěžejní je žádost dlužníka. Takovéto rozhodnutí o zastavení nebo prohlášení konkursu je soudem obvykle učiněno, ihned společně s odmítnutím nebo zamítnutím návrhu nebo vzetím na vědomí zpětvzetí návrhu.

2.6.1. Povolení oddlužení

Nerohodl-li soud žádným z výše uvedených způsobů, tak následně oddlužení povolí. V praxi je to prováděno tak, že v případě, kdy je návrh na povolení oddlužení podán dlužníkem společně s insolvenčním návrhem, soud společně v jednom usnesení, na základě kterého byl zjištěn úpadek dlužníka, současně povolí oddlužení, jako řešení tohoto úpadku (toto vychází z § 148 odst. 3 InsZ). Bylo-li ale insolvenční řízení zahájeno na návrh věřitele, dává zákon soudu 30denní lhůtu od vydání rozhodnutí o úpadku, ve které soud musí oddlužení povolit.

Prioritou jakéhokoliv soudu by ale mělo být rozhodovat vždy co nejehospodárněji a nejrychleji, a tak se snaží rozhodnutí o úpadku vždy spojit s rozhodnutím o povolení oddlužení. Soudu tedy dojde věřitelský návrh na zahájení insolvenčního řízení. Soud rovnou o úpadku nerozhodne. Oproti tomu využije dlužníková práva se k insolvenčnímu návrhu vyjádřit (§ 133 odst. 4 InsZ). Až v návaznosti na toto vyjádření, v rámci kterého dlužník může podat návrh na povolení oddlužení, soud vydá usnesení o zjištění úpadku s povolením oddlužení⁸³.

Usnesení obsahuje informativní skutečnosti, které dlužníkovi a jeho věřitelům upřesňují, jak následně bude soud v řízení postupovat. Zejména je ustanoven

⁸² § 396 InsZ.

⁸³ HASOVÁ, J., MORAVEC, T. a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. Str. 1466.

insolvenční správce⁸⁴, kterému je uložena povinnost provést soupis majetku dlužníka a sepsat zprávu o přezkumu. Dále jsou věřitelé vyzváni, aby ve lhůtě 30 dnů přihlásili své pohledávky a sdělili jaká zajišťovací práva na majetku dlužníka budou uskutečňovat, a také aby navrhli konání schůze věřitelů či hlasovali o způsobu provedení oddlužení.

V okamžiku podání návrhu nemusí být hned jisté, že je dlužník schopen garantovat 30% nutnou hranici úhrady pohledávek věřitelů. Soud oddlužení ale i tak může povolit s tím, že dané pochybnosti se mohou následně vyřešit až v průběhu konání schůze věřitelů⁸⁵. Přesný počet a výše všech pohledávek bude totiž známa až poté, co věřitelům uplyne lhůta k podávání přihlášek (30 dnů od prohlášení úpadku). Za situace, kdy věřitelé nepřihlásí svoji pohledávku nebo ji přihlásí v nižší výši, tak může dlužník hranici splnit, i když ze začátku na ni nedosahoval. Okamžité nepovolení oddlužení z daných důvodů by se tak jevilo jako příliš formalistické.

Stejný postup se aplikuje v situaci, kdy není jisté, zda je dlužník oprávněn (aktivně legitimován) k podání návrhu. Tedy když věřitelé mající za dlužníkem dluhy vzniklé z podnikání a vyjádří svůj nesouhlas s konáním oddlužení. Soud i tak oddlužení povolí, protože až v okamžiku, kdy budou známy všechny přihlášené pohledávky, může být s jistotou řečeno, zda dluhy vzniklé z podnikání jsou tak významné, že představují překážku pro oddlužení nebo ne.

Nebyla-li po povolení oddlužení svolána schůze věřitelů, musí se z danými nejasnými situacemi soud vypořádat nejpozději (tedy až bude mít všechny potřebné informace) v rozhodnutí jimž oddlužení schválení, anebo naopak neschválí.

Rozhodnutí o povolení, je rozhodnutím o tom, jakým způsobem bude řešen úpadek dlužníka. Je očividné, že o tom, jestli soud tento způsob povolí či ne, věřitelé nemohou nijak ovlivnit (ani svými námitkami). Naopak, jejich hlavní rozhodovací činnost nastává až po povolení oddlužení, kdy rozhodují o konkrétním způsobu, jakým bude oddlužení provedeno. V tomto případě, je tímto rozhodnutím vázán soud, který ho následně závazně učiní v rozhodnutí o schválení oddlužení. Rozhodnutí o povolení oddlužení, by se tak mohlo brát jen jako „předstupeň“ rozhodnutí o schválení

⁸⁴ Ještě před ustanovením insolvenčního správce v tomto usnesení musí předseda soudu správce určit prostřednictvím opatření, ten má právo, např. z důvodu podjatosti, se proti opatření odvolat (§ 26 InsZ).

⁸⁵ SMOLÍK, P. *Oddlužení v právním řádu ČR*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. Str. 132.

oddlužení⁸⁶, a i když bylo oddlužení již povoleno, ještě není jisté, že bude u dlužníka i provedeno.

Od okamžiku kdy je oddlužení povoleno by se dlužník měl vyhnout určitým jednáním, především takovým, u kterých by došlo k podstatné změně ve skladbě jeho majetku. Tím se zejména myslí převod majetku na třetí osobu, ať už darem nebo za úplatu, výpovědi z nájmu nebo požadování navrácení předmětu výpůjčky. Dlužník sice nadále má všechna dispoziční oprávnění ke svému majetku, ale tyto specifické úkony může vykonávat pouze insolvenční správce⁸⁷. Taktéž by se měl vyvarovat hrazení dluhů, které vznikly před rozhodnutím o úpadku, a které tedy mohou být uplatněny v rámci insolvenčního řízení.

2.7. Věřitelé a jejich uplatňování pohledávek

Vyhláškou, kterou je insolvenční řízení zahájeno, jsou současně věřitelé dlužníka vyzváni k tomu, aby podali přihlášku svých pohledávek, přičemž učinit tak mohou až do uplynutí lhůty uvedené v rozhodnutí o úpadku, která je 30denní. V případě, že věřitel tuto lhůtu zmešká a pohledávku nepřihlásí, tak nejenom, že nemůže být v rámci oddlužení uspokojen, ale současně se vystavuje nebezpečí, že následně v rámci splnění oddlužení bude dlužník osvobozen od povinnosti tuto pohledávku splatit (§ 414 odst. 2 InsZ).

Věřitel může k přihlášení své pohledávky použít pouze formulář, který je veřejně elektronicky přístupný, přičemž jednou přihláškou lze přihlásit najednou všechny své pohledávky, které za dlužníkem má. Základem je, aby ve formuláři kromě obecných náležitostí podání dle o.s.ř., byla uvedena zejména výše pohledávky a důvod jejího vzniku.⁸⁸ Výše pohledávky musí být uvedena vždy v českých korunách, a to i u pohledávek nepeněžitých, kdy je na uvážení dlužníka, jestli výši pouze odhadne, anebo využije pomoci znalce. V případě důvodu vzniku pohledávky musí dlužník uvést všechny rozhodné skutečnosti, na základě kterých lze pohledávku řádně identifikovat, a to vždy. I když byla pohledávka již pravomocně uznána soudem, tak tento rozsudek,

⁸⁶ HASOVÁ, J., MORAVEC, T. a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. Str. 1466.

⁸⁷ KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. Str. 1470.

⁸⁸ Další náležitosti jsou stanoveny vyhláškou č. 191/2017 Sb.

který sice sám o sobě může být exekučním titulem, nezapříčinil vznik pohledávky⁸⁹, pouze je soudem deklarováno, že ta pohledávky zde skutečně je.

Věřitel by měl v přihlášce současně uvést, zdali je daná pohledávka podřízená, čímž se rozumí pohledávka, která má být uspokojena až po uspokojení jiné pohledávky. Typickým příkladem takové pohledávky je podřízený úvěr. Poskytovatel úvěru na základě smlouvy vyslovil souhlas s tím, aby jeho pohledávka byla uspokojena až poté, co dojde k uspokojení jiných věřitelových pohledávek.

Zvláštní postavení mají zajištění věřitelé, jejichž pohledávka je zajištěna majetkem, který náleží do majetkové podstaty dlužníka, na základě zástavního nebo zadržovacího práva, omezení převodu nemovitosti, zajišťovacího práva, postoupení pohledávky k zajištění anebo obdobného práva podle zahraniční úpravy⁹⁰. Věřitel musí existenci tohoto práva doložit v přihlášce příslušnými listinami, tj. smlouvami, které budou dokládat jeho zajišťovací právo k dané věci. Je povinností zajištěného věřitele, aby se přímo v přihlášce svého zajištění dovolal. V opačném případě se vystavuje nebezpečí, že se na jeho pohledávku bude hledět jako na nezajištěnou, a i následně bude tak i uspokojována, tedy poměrně s ostatními nezajištěnými pohledávkami. I kdyby poté došlo ke zpeněžení zajištěného majetku, věřitel už se nemůže svého práva, a tedy úhrady z tohoto zpeněžení, dovolat⁹¹.

Zvláštní skupinou pohledávek, které se nepřihlašují, jsou tzv. přednostní, kterými se rozumí pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou uváděné v §§ 168 a 169 InsZ. Rozdíl mezi jednotlivými skupinami je v okamžiku jejich vzniku. Pohledávky za majetkovou podstatou (např. hotové výdaje a odměna insolvenčního správce nebo znalce, daně, poplatky a jiná obdobná plnění) vznikly až po zahájení insolvenčního řízení. U druhé skupiny pohledávek (např. náhrada škody způsobené na zdraví, na výživném ze zákona, pracovněprávní pohledávky dlužníkůvých zaměstnanců) není okamžik vzniku nijak rozhodný. Všechny tyto pohledávky jsou považovány za tak významné, že se uplatňují písemně přímo vůči dlužníkovi a jsou uspokojovány vždy v plné výši, přednostně a kdykoliv po rozhodnutí o úpadku. Princip poměrného uspokojení se na ně neaplikuje.⁹²

⁸⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 11. 2009, č.j.: 1 VSPH 379/2009-P12-11.

⁹⁰ § 2 písm. g) InsZ.

⁹¹ KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. Str. 675.

⁹² HÁSOVÁ, J., MORAVEC, T. *Insolvenční řízení*. Vydání druhé. Praha: C. H. Beck, 2018. Str. 188.

V rámci insolvenčního řízení zákon v § 170 vyjmenovává určité pohledávky, které se nijak neuspokojují. Insolvenční správce je nezařadí do seznamu přihlášených pohledávek, i když je věřitel řádně přihlásí. Jedná se o úroky, úroky z prodlení, pohledávky věřitelů z darovacích smluv, mimosmluvní sankce postihující majetek nebo smluvní pokuty. Věřitelé následně mohou tyto své pohledávky vymáhat po skončení insolvenčního řízení, ale opět zde hrozí nebezpečí, že po splnění oddlužení bude dlužník od jejich placení osvobozen⁹³.

Všechny takto přihlášené pohledávky jsou následně přezkoumávány, zdali jsou skutečné nebo opravdu v uváděné výši. Do účinnosti novely č. 64/2017 Sb., se přezkum přihlášených pohledávek prováděl prostřednictvím přezkumného jednání konaného před insolvenčním soudem. V této aktivitě byly věřitelé nicméně až příliš pasivní a daného jednání se neúčastnili. Nyní se přezkum pohledávek děje pod dozorem insolvenčního správce, který následně vypracovává zprávu o přezkumu, která je předkládaná soudu.

Zpráva o přezkumu obsahuje tvrzení dlužníka, insolvenčního správce a věřitele, zdali jednotlivé přihlášené pohledávky popírají či ne, a to buď co do jejich pravosti nebo jejich výše. Insolvenční správce stanovisko dlužníka k jednotlivým přihlášeným pohledávkám zjišťuje na základě jejich vzájemného osobního setkání, ke kterému je dlužník dle § 410 odst. 2 InsZ, vyzván. Záznam z tohoto jednání je součástí zprávy o přezkumu. Nikde v zákoně ale nenajdeme žádnou sankci, kterou by mohl být dlužník postížen v případě, kdyby se na jednání s insolvenčním správcem nedostavil. Dlužník tak pouze ztrácí možnost popřít jednotlivé pohledávky, a také právo navrhnout správcí, aby jeho úpadek byl řešen konkursem, když by nebylo možné provést oddlužení. Insolvenční řízení tak může být zastaveno a u dlužníka může následně nastat exekuce (§ 405 InsZ)⁹⁴.

Samotní věřitelé jsou oprávněni postupem uvedeným v § 200 InsZ popřít přihlášenou pohledávku jiného věřitele. Ať už byla pohledávka popřena kýmkoliv, vždy o této skutečnosti musí být majitel pohledávky písemně informován a současně je správcem poučen, že může proti tomuto výroku podat k insolvenčnímu soudu žalobu na

⁹³ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužník a věřitele se vzory a judikaturou*. 5. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. Str. 8

⁹⁴ HASOVÁ, J., MORAVEC, T. a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. ISBN 978-80-7400-691-3. Str. 1603.

určení dle § 198 InsZ neboli tzv. „popěrnou“ žalobu. Aby bylo možné zjistit, zdali byl věřitel opravdu poučen, jak dále postupovat, musí být doklad, o vyrozumění předložen soudu společně se zprávou o přezkumu.

2.8. Jednotlivé způsoby oddlužení

§ 398 odst. 1 InsZ nám přesně vyjmenovává jakým způsobem lze oddlužení u konkrétního dlužníka provést. Patří zde, zpeněžení majetkové podstaty, plnění splátkového kalendáře nebo vzájemná kombinace těchto dvou forem. Dlužník svůj preferovaný způsob může uvést v návrhu na povolení oddlužení, ale věřitelé ani soud tímto návrhem nejsou při rozhodování vázáni.

2.8.1. Majetková podstata

Co to vlastně je majetková podstata a kterého veškerého majetku se případné zpeněžení může týkat?

Insolvenční zákon definuje ve svých výkladových ustanoveních (§ 2 InsZ) majetkovou podstatu jako „*majetek určený k uspokojení dlužnických věřitelů,*“ a jejím obsahem jsou zejména peněžní prostředky, věci movité i nemovité, podnik, obchodní podíly, peněžité a nepeněžité pohledávky náležející dlužníkovi, ale také všechna příslušenství, přírůstky a plody z takového majetku⁹⁵. Obecně lze tedy shrnout, že do majetkové podstaty dlužníka náleží jakékoliv hodnoty, vyskytující se v jeho vlastnictví.⁹⁶

Do majetkové podstaty samozřejmě nelze zahrnout úplně vše co dotyčný vlastní. Už jenom ze sociálního pohledu by měli existovat věci, které by dlužníkovi měly vždy zůstat. Z majetkové podstaty tak zákon přímo vyloučil takový majetek, který nelze postihnout výkonem rozhodnutí nebo exekucí, tedy takový který má primárně sloužit k zabezpečování základních životních potřeb dlužníka a jeho rodiny⁹⁷.

Co náleží do majetkové podstaty, zjišťuje insolvenční správce, přičemž stěžejním východiskem je seznam majetku předložený dlužníkem soudu společně s návrhem na povolení oddlužení. Tento seznam by insolvenční správce neměl brát jako finální, ale následně svým vlastním šetřením přezkoumat, zda informace uvedené v seznamu jsou

⁹⁵ § 206 InsZ.

⁹⁶ KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. Str. 863.

⁹⁷ § 322 odst. 2 o.s.ř. řadí mezi takový majetek běžné oděvní součásti včetně prádla a obuvi, obvyklé vybavení domácnosti, studijní a náboženská literatura, snubní prsten, písemnosti osobní povahy, zdravotnické potřeby atd.

pravdivé, a tedy sám prověřit stav a umístění majetku dlužníka⁹⁸. K takovému správnému zjištění mu zákon poskytuje pravomoc vstoupit na všechna místa, kde se majetek dlužníka nachází, podat návrh soudu, aby dlužníka předvedl k výslechu a k prohlášení o svém majetku a v neposlední řadě je sám dlužník povinen poskytnout insolvenčnímu správci součinnost a dodržovat jeho pokyny. Dlužníkovi, který nebude dodržovat pokyny a spolupracovat se správcem lze následně uložit pořádkovou pokutu dle § 53 o.s.ř.⁹⁹

Po zjištění majetku náležejícího do majetkové podstaty dlužníka vytvoří insolvenční správce jeho soupis, který obsahuje listy vlastnictví věcí evidovaných v katastru nemovitostí a písemné potvrzení dlužníka o úplnosti a správnosti soupisu.¹⁰⁰

Do soupisu se může, i třeba jen nešťastnou náhodou, dostat takový majetek, který je ze zákona přímo z majetkové podstaty vyloučen (§ 207 InsZ ve spojení s § 322 o.s.ř.). V takovém případě má dlužník právo uplatnit námitku vynětí majetku z majetkové podstaty. Tento procesní úkon náleží pouze dlužníkovi.

Jiné osoby se mohou bránit prostřednictvím tzv. vylučovací osoby. Tu zejména využijí ty osoby, které vlastní věc, která byla zařazena do majetkové podstaty dlužníka. Nezřídka se totiž stává, že třetí osoba třeba půjčí dlužníkovi nějakou věc, kterou má dlužník u sebe v držení, a z toho důvodu ji správce může považovat za jeho věc. Tuto žalobu zase naopak ale nemůže uplatnit dlužník¹⁰¹. Vždy jen skutečný majitel věci, při prokázání vlastnictví, může docílit vyloučení své věci z majetkové podstaty dlužníka.

2.8.2. Oddlužení zpeněžením majetkové podstaty

Když již bylo dostatečně vysvětleno, co to je majetková podstata a co je jejím obsahem, je třeba si předestříit, jak se postupuje v případě oddlužení, v rámci kterého ke zpeněžení majetkové podstaty dochází.

Dle § 398 odst. 2. InsZ se při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty obdobně použijí ustanovení o konkursu. Je to logické jelikož v rámci konkursu, taktéž dochází ke zpeněžení majetkové podstaty a oddlužení nemá o zpeněžení vlastní úpravu. Rozdílem oproti konkursu nicméně je, že se do majetkové podstaty neseписuje takový majetek, a

⁹⁸ HASOVÁ, J., MORAVEC, T. a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. Str. 820.

⁹⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 9. 2009, č.j. 2VSPH 563/2009-B-50.

¹⁰⁰ KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. Str. 884.

¹⁰¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 12. 2012, č.j. 101 VSPH 369/2012-11.

tedy nemůže být ani následně zpeněžen, který dlužník nabude po okamžiku schválení oddlužení (§ 404 InsZ). S tímto majetkem totiž může dlužník volně nakládat.

Insolvenční správce tak provede zpeněžení věcí nacházejících se v soupisu majetkové podstaty jedním ze způsobů uvedeným v § 286 odst. 1 InsZ. Tedy veřejnou dražbou podle zvláštního právního předpisu¹⁰², prodejem movitých a nemovitých věcí dle občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí, prodejem mimo dražbu nebo dražbou provedenou soudním exekutorem. Ke zpeněžení dochází pouze po udělení souhlasu věřitelského výboru a insolvenčního soudu, přičemž způsob, kterým bude zpeněžení provedeno navrhuje věřitelskému výboru insolvenční správce. Výbor ale o způsobu zpeněžení rozhoduje vždy samostatně, a tak se nemusí návrhem správce řídit.¹⁰³

Následné uspokojení pohledávek se provádí na základě charakteristiky jednotlivých pohledávek. Pohledávky, které se nepřihlašují do insolvenčního řízení, tzv. přednostní pohledávky (pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jím postavené naroveň) a následně dochází k uspokojení zajištěných pohledávek, a to z výtěžku zpeněžením věcí, kterými byly dané pohledávky zajištěny (§ 298 odst. 1 InsZ). Až po uspokojení těchto pohledávek insolvenční soud vydá rozvrhové usnesení. V tomto usnesení jsou uvedeny částky, které mají být vyplaceny jednotlivým nezajištěným věřitelům.

Byl-li majetek dlužníka tak hodnotný, že výtěžek získaný zpeněžením plně kryje výši dlužníkových zajištěných pohledávek, budou všechny pohledávky uspokojeny v plné výši. V opačném případě se výše hrazené částky u jednotlivých pohledávek určí poměrně ve vztahu k ostatním pohledávkám¹⁰⁴. V rozvrhovém usnesení musí být ale vždy uvedena konkrétní částka, poměr ani procentuální určení není dostačující¹⁰⁵.

2.8.3. Oddlužení plněním splátkového kalendáře

Podstata tohoto způsobu oddlužení tkví v tom, že po určitou dobu, bude dlužníkovi z jeho budoucích příjmů měsíčně odebírána určitá částka (tzv. měsíční splátka), která bude sloužit k úhradě jeho dluhů u nezajištěných věřitelů, přičemž není nutné, aby dlužník takto uhradil své dluhy v jejich plné výši. Zákonem stanovená doba,

¹⁰² Zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách.

¹⁰³ KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. Str. 1053.

¹⁰⁴ HASOVÁ, J., MORAVEC, T. a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. Str. 1169. Zejména se jedná o § 305 odst. 2 InsZ.

¹⁰⁵ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 2. 2002, sp. zn. 1 Ko 63/2002.

po kterou je dlužník povinen takto splácet své dluhy dle § 398 odst. 3 InsZ činí 5 let. Z povahy věci je ale samozřejmé, že nastane-li situace, kdy dlužník uhradí nezajištěné pohledávky v jejich plně zjištěné výši ještě před uplynutím 5leté lhůty, účelu oddlužení tak již bylo dosaženo dříve, a tak soud tuto skutečnost následně vezme rozhodnutím o splnění oddlužení na vědomí, a tedy insolvenční řízení ukončí dříve (§ 413 InsZ).

Měsíční splátka, která je dlužníkovi každý měsíc sražena s jeho příjmů Insolvenční zákon charakterizuje jako „... částka ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohou být při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci uspokojeny přednostní pohledávky.“¹⁰⁶. Tato charakteristika odkazuje na Občanský soudní řád, který se v §§ 276 až 281 věnuje rozsahu srážek, které mohou být dlužníkovi zabaveny, a tedy mohou sloužit na úhradu nezajištěných pohledávek a naopak, která částka by měla být dlužníkovi vždy ponechána¹⁰⁷.

Abychom se u jednotlivého dlužníka dopočítali konečné výše měsíční splátky, která mu bude zabavena, musíme se vypořádat s termíny jako je základní a nezabavitelná částka¹⁰⁸, životní minimum¹⁰⁹ nebo normativní náklady na bydlení¹¹⁰. V důsledku složitosti a množství právních předpisů, se kterými musí být pracováno při výpočtu splátek, vydává ministerstvo spravedlnosti nápomocné pokyny, ve kterých vysvětluje postup výpočtu, a současně na příkladu dlužníka s čistým příjmem 25.000 Kč a jednou vyživovací povinností, ukazuje výpočet měsíční splátky (13.749 Kč) a částky, která dlužníkovi zůstane (11.251 Kč)¹¹¹.

Mezi příjmy, ze kterých se výpočet provádí, řadíme, kromě pravidelných příjmů jako mzdy, její náhrady, invalidní či starobní důchod nebo peněžité pomoci v mateřství, i mimořádné příjmy, kterými mohou být příležitostné brigády, daňové bonusy nebo odstupné. Naopak, dávky sociální péče, pomoci v hmotné nouzi nebo příspěvek na

¹⁰⁶ § 398 odst. 3 InsZ

¹⁰⁷ § 279 odst. 1 o.s.ř.: „Z čisté mzdy, která zbývá po odečtení nezabavitelné částky a která se zaokrouhlí směrem dolů na částku dělitelnou třemi a vyjádřenou v celých korunách, lze srazit k vydobytí pohledávky oprávněného jen jednu třetinu. Pro přednostní pohledávky uvedené v odstavci 2 se srážejí dvě třetiny. Přednostní pohledávky se uspokojují nejprve z druhé třetiny a teprve, nestačí-li tato třetina k jejich úhradě, uspokojují se spolu s ostatními pohledávkami z první třetiny.“

¹⁰⁸ Nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o nezabavitelných částkách.

¹⁰⁹ Nařízení vlády č. 409/2011 Sb., o zvýšení částek životního minima a existenčního minima.

¹¹⁰ Nařízení vlády č. 320/2018 Sb., kterým se pro účely příspěvku na bydlení ze státní sociální podpory pro rok 2019 stanoví výše nákladů srovnatelných s nájemným, částek, které se započítávají za pevná paliva, a částek normativních nákladů na bydlení; přičemž toto nařízení je vydáváno pro každý kalendářní rok zvlášť.

¹¹¹ Metodika výpočtu splátek pro rok 2019: <https://insolvency.justice.cz/wp-content/uploads/2019/02/Metodika-vypoctu-splatek-pro-rok-2019.pdf>

bydlení, vždy zůstávají dlužníkovi a do výpočtu měsíční splátky se nezahrnují¹¹². Bylo by vskutku nespravedlivé, kdyby osobě, která pobírá tyto sociální dávky a současně má takového dluhy, že musí vyhlásit osobní bankrot, byla sražena částka i s těchto dávek, které mají sloužit k zachování důstojného postavení člověka ve společnosti.

V případě, kdy dlužník takto pobírá více příjmů, Vrchní soud v Praze stanovil ve svém usnesení ze dne 24. 9. 2013, č.j. 3 VSPH 25/2013-B-34 pravidlo, na základě kterého: „... základní částka, která nesmí být sražena, může být dlužníku ponechána jen jednou, i když pobírá mzdu (jiný postižitelný příjem) od více plátců; všechny mzdy (příjmy) dlužníka musí tvořit jeden celek.“

Částka, která bude výše uvedeným způsobem vypočtena jako měsíční splátka, je následně za pomoci insolvenčního správce rozvržena poměrně mezi jednotlivé pohledávky nezajištěných věřitelů. Ze splátky ale budou hrazeny i pohledávky za majetkovou podstatou a ty postavené jim na roveň (§§ 168 a 169 InsZ). Ale v zákoně nikde nenalezneme pořadí jejich uspokojení, a tak je nutné analogicky použít § 305 odst. 2 InsZ, zabývající se rozdělením zpeněžení majetkové podstaty u konkursu¹¹³.

Může nastat případ, kdy se dlužník bude nacházet v tak špatné finanční situaci, kdy zákonem stanovená výše měsíční splátky bude v jeho případě i tak „likvidační“. Na tyto situace insolvenční zákon pamatuje možností dlužníka vyjádřit svou vůli, aby mu byla soudem stanovena měsíční splátka nižší¹¹⁴, než kterou by byl nucen splácet při použití zákonného výpočtu.

Samozřejmě, že dlužník nemá možnost vybrat si jakoukoliv částku. Navrhnout nižší splátku může dlužník pouze tehdy, pokud lze předpokládat, že následná hodnota plnění, kterou obdrží nezajištění věřitelé, bude stejná nebo vyšší než 50 % jejich pohledávek. Jedná se o speciální výjimku od obecné 30% hranice (§ 395 odst. 1 písm. b) InsZ). Dlužník má povinnost tento svůj návrh uvést již v návrhu na povolení oddlužení, ale nejpozději však při osobním jednání s insolvenčním správcem¹¹⁵.

Soudní praxe nicméně dovozuje, že v určitých případech lze podaný návrh na nižší měsíční splátky akceptovat i po takto stanovených lhůtách, dokonce i již v průběhu

¹¹² MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužník a věřitele se vzory a judikaturou*. 5. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. Str. 186, 187.

¹¹³ KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. Str. 398-399.

¹¹⁴ § 398 odst. 4 InsZ obecně hovoří o stanovení „jiné výši“ měsíční částky, ale lze si představit, že dlužník bude spíše vždy usilovat o to, aby mohl platit částku nižší, než mu stanoví zákon.

¹¹⁵ Jednání, v rámci kterého dle § 410 odst. 2 InsZ insolvenční správce zjišťuje stanovisko dlužníka k jednotlivým pohledávkám.

probíhajícího oddlužení. Zejména, jedná-li se o případy, kdy by se dlužník v důsledku zákonné výše splátek ocitl v kritické životní situaci nebo bylo ohroženo jeho zaměstnání. I v tomto případě, ale musí být vždy dodržena hranice 50 % a věřitelé, nebo alespoň někteří, musí s tímto návrhem vyslovit souhlas¹¹⁶.

V případě, že dlužník nešťastnou náhodou ztratí svůj příjem, ze kterého jsou placeny měsíční splátky (např. přijde o zaměstnání), nemusí mít obavy, že bude jeho oddlužení hned zrušeno a následně na jeho majetek prohlášen konkurs¹¹⁷. Povinností každého dlužníka (§ 412 odst. 1. písm. a) InsZ) je, jehož úpadek je řešen plněním splátkové kalendáře, vykonávat výdělečnou činnost a v případě, že se ocitne nezaměstnaný, má povinnost hledat si jiné pracovní uplatnění, dokonce přijmout i méně kvalifikovanou práci. Zrušení oddlužení může nastat až v situaci svědčící o nepochybnosti, že nepříznivý stav nelze zvrátit, a tedy nelze zaručit zákonem stanovenou míru uspokojení oddlužení¹¹⁸.

V případě ztráty příjmů dlužník v žádném případě také nemůže usilovat o osvobození od placení měsíčních splátek ve světle § 415 InsZ, jelikož ztrátu zaměstnání lze sice brát jako „okolnost, kterou dlužník nezavinil“, ale následnou povinností dlužníka je, najít si příjem jiný. Naopak, pasivita dlužníka svědčí o jeho nepoctivém záměru, a tedy insolvenční soud má pravomoc oddlužení v důsledku takového chování zrušit a na majetek dlužníka prohlásit konkurs¹¹⁹.

Výše uvedeným způsobem se v rámci oddlužení plněním splátkového kalendáře uspokojují nezajištění věřitelé. Zajištění věřitelé jsou nadále uspokojeni zpeněžením předmětu zajištění, a to na základě jejich pokynu, který udělí insolvenčnímu správci. Dlužník tedy i v případě plnění splátkového kalendáře, musí počítat s tím, že o určitý svůj majetek tímto způsobem může přijít¹²⁰.

2.8.4. Kombinace plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty

Posledním způsobem oddlužení je kombinace dvou výše uvedených forem. Tedy provedení oddlužení splněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové

¹¹⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 6. 2012, sp. zn. 2 VSPH 796/2012.

¹¹⁷ 418 odst. 1 písm. b) InsZ: „*Insolvenční soud schválené oddlužení zruší a současně rozhodne o způsobu řešení dlužníkova úpadku konkursem, jestliže se ukáže, že podstatnou část splátkového kalendáře nebude možné splnit.*“

¹¹⁸ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 8. 2010, sp. zn. 3 VSPH 463/2010-B.

¹¹⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 9. 2010, sp. zn. 3 VSPH 607/2010-B.

¹²⁰ ZAPLETAL, Petr. Insolvenční poradna. *Konkursní noviny*. 2016, č. 6.

podstaty dlužníka nebo jen její části. Tento způsob, oproti dvou předchozích forem, navrhuje výhradně insolvenční správce, nicméně i tak je k němu potřeba výslovný souhlas dlužníka. Tímto způsobem tedy oddlužení nemůže být bez jeho souhlasu provedeno.

Zpeněžení majetkové podstaty je v tomto případě pouze podmíněné, primárně i nadále dochází k plnění dlužnických závazků prostřednictvím splátkového kalendáře. Ke zpeněžení majetku dochází až v okamžiku, kdyby nezajištění věřitelé měli v rámci splátkového kalendáře obdržet méně, než by obdrželi v situaci, kdyby oddlužení bylo provedeno zpeněžením majetkové podstaty¹²¹.

Dlužník sice hned nepřichází o svůj majetek, jak k tomu dochází v rámci zpeněžení majetkové podstaty, ale po celou dobu trvání oddlužení je omezen s ním disponovat, aby insolvenční správce v případě nedostatečného uspokojení nezajištěných věřitelů, prostřednictvím měsíčních splátek, mohl tento majetek zpeněžit¹²².

2.9. Rozhodování o způsobu oddlužení

Jak bylo uvedeno, o způsobu oddlužení rozhodují výhradně věřitelé, a to na schůzi věřitelů. Až v případě, že se věřitelé nedohodnou přechází pravomoc rozhodování na insolvenční soud (§ 399 odst. 1 InsZ).

Aby mohli věřitelé řádně rozhodnout, musí mít k dispozici úplné informace o dlužníkovi, všech jeho pohledávkách a majetku a předpokládané výši plnění, které by dlužník odevzdával věřitelům, při jednotlivých způsobech oddlužení. K tomu slouží věřitelům již zmiňovaná zpráva o přezkumu, zpráva pro oddlužení a soupis majetku¹²³, které musí předat insolvenční správce soudu, a to ve lhůtě 30 dnů ode dne uplynutí lhůty k přihlášení pohledávek¹²⁴.

Všechny výše uvedené zprávy soud zveřejňuje prostřednictvím vyhlášky v insolvenčním rejstříku a zákonem je věřitelům dána sedmidenní lhůta, po kterou mohou od zveřejnění proti nim podávat námítky, prostřednictvím kterých mohou namítat, a se kterými se musí vypořádat insolvenční správce. Ten má možnost na jejich základě zprávu o přezkumu nebo pro oddlužení opravit anebo sdělí soudu, že námítky jsou

¹²¹ KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. Str. 1474.

¹²² Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 18. 3. 2016, č.j. 26 INS 15012/2015-B-9.

¹²³ KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. Str. 1484, 1485.

¹²⁴ § 136 odst. 2 písm. f), odst. 3 InsZ.

nedůvodné, a tak o nich rozhodne i soud, přičemž proti tomuto rozhodnutí není přípustné odvolání¹²⁵.

2.9.1. Hlasování věřitelů

Jakým způsobem bude oddlužení provedeno, mají právo hlasovat pouze přihlášení nezajištění věřitelé¹²⁶, a to na schůzi věřitelů. Ta je svolávána insolvenčním soudem na základě návrhu věřitelů. Věřitelé mají, do sedmi dnů ode dne zveřejnění zprávy o přezkumu a zprávy o oddlužení v insolvenčním rejstříku navrhnout konání schůze věřitelů¹²⁷, přičemž na tuto skutečnost jsou věřitelé upozorněni již v rozhodnutí o úpadku. Schůze se koná pouze v případě, že tento návrh učiní nadpoloviční většina všech věřitelů. Tato většina nicméně musí být kvalifikovaná, kdy je potřeba jak nadpoloviční většina věřitelů, tak nadpoloviční většina pohledávek, počítaná z celkové výše všech pohledávek¹²⁸. Insolvenční zákon nám současně v § 49 odst. 1 udává pravidlo kdy: „... na každou 1 Kč pohledávky připadá jeden hlas.“

Věřitelům, kteří netrvají na tom, aby se schůze věřitelů konala, o své právo rozhodnout o způsobu oddlužení nepřicházejí. Hlasovat mohou mimo schůzi věřitelů za pomoci hlasovacího lístku. Toto hlasování musí věřitelé učinit ve stejné lhůtě (7 dnů ode dne zveřejnění zprávy o přezkumu a zprávy o oddlužení v insolvenčním rejstříku) a jsou k němu vyzváni stejným způsobem, jako věřitelé k učinění rozhodnutí o konání schůze věřitelů. Náležitosti hlasovacího lístku jsou uvedeny v prováděcím předpisu ministerstva spravedlnosti, na základě kterého ho ministerstvo na svých internetových stránkách zpřístupňuje ve formě formuláře¹²⁹.

Hlasování na schůzi věřitelů a mimo ni prostřednictvím hlasovacích lístků je naprosto rovnocenné. Všechny takto získané hlasy jsou sečteny, a schůze se tedy

¹²⁵ KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. Str. 1489.

¹²⁶ § 402 odst. 1: „Právo hlasovat o způsobu oddlužení mají pouze nezajištění věřitelé, kteří včas přihlásili svou pohledávku. Zajištění věřitelé nehlasují ani v rozsahu, ve kterém je podle znaleckého posudku vypracovaného v insolvenčním řízení po rozhodnutí o úpadku hodnota zajištění nižší než výše zajištěné pohledávky. Právo hlasovat nemají osoby dlužníkovi blízké a osoby, které tvoří s dlužníkem koncern.“

¹²⁷ § 136 odst. 2. písm. i) InsZ.

¹²⁸ KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. Str. 1491.

¹²⁹ Vyhláška č. 191/2017 Sb., o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení a o změně vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů.

usnese na takovém způsobu oddlužení, který získá prostou většinu hlasů nezajištěných věřitelů počítanou podle výše jejich pohledávek¹³⁰.

Stejný postup hlasování se aplikuje i v případě, kdy je rozhodováno o tom, zda se vyhoví žádosti dlužníka o stanovení jiné výše měsíčních splátek.

2.10. Schválení oddlužení

V okamžiku, kdy věřitelé již rozhodnou o konkrétním způsobu oddlužení a co se soud vypořádal se všemi námitkami věřitelů učiněných během schůze¹³¹, konala-li se, již nic nebrání tomu, aby bylo oddlužení schváleno.

Avšak ještě před vydáním tohoto rozhodnutí by se soud měl zabývat otázkou, zdali se neobjevily nějaké okolnosti, které by mohly vést k odmítnutí nebo zamítnutí návrhu na povolení oddlužení, pokud by existovaly již na začátku řízení¹³². V takovém případě by byl soud oprávněn vydat rozhodnutí o neschválení oddlužení a současně rozhodnout o řešení úpadku dlužníka konkursem, a to v případě, kdy návrh na povolení oddlužení bude splňovat podmínky, pro které by o konkursu mohlo být rozhodnuto po zamítnutí, odmítnutí nebo zpětvzetí návrhu na povolení oddlužení (viz kapitola 2.6.). V případě, že by podmínky nebyly splněny, soud by řízení zastavil, rozhodl o odměně insolvenčního správce, kterého současně sprostí jeho funkce.

Nenastane-li jedna z předchozích situací, insolvenční soud oddlužení schválí a obsah takového rozhodnutí se následně odvíjí od toho, na jakém způsobu provedení oddlužení se věřitelé usnesli¹³³.

Schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty dlužníka obsahuje informace o insolvenčním správci, který následně zpeněžení majetku provádí, označení majetku náležejícího do majetkové podstaty a označení věřitelů, kteří vyslovili souhlas s tím, že hodnota plnění, kterou získají při oddlužení od dlužníka bude nižší než 30 %.

Naopak, v rozhodnutí o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře nalezneme uložení povinnosti dlužníkovi, aby po dobu 5 let platil nezajištěným věřitelům měsíční splátku s upřesněním, kdy nastává první termín úhrady, označení jeho příjmů a současně přikáže plátcí mzdy (nebo jiného příjmu) dlužníka, aby prováděl ze

¹³⁰ § 49 odst. 1 InsZ dle kterého platí, že 1 Kč = 1 hlas.

¹³¹ Věřitelé jsou oprávněni během schůze namítat, že se v průběhu řízení objevily skutečnosti, pro které by již samotný návrh na povolení oddlužení měl být zamítnut nebo odmítnut (např. dlužníkovy dluhy vznikly z podnikání).

¹³² HASOVÁ, J., MORAVEC, T. a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. Str. 1544.

¹³³ § 404 odst. 2 a odst. 3. InsZ.

mzdy danou srážku a nevyplácel ji dlužníkovi a také označení nezajištěných věřitelů, kteří souhlasili s obdržáním plnění v hodnotě nižší než 30 %.

Dlužník je tímto rozhodnutím vázán, a ačkoliv v návrhu na povolení oddlužení projevil preferenci pro jeden způsob oddlužení, ale věřitelé, popřípadě soud, rozhodli o jiném, není oprávněn k podání odvolání proti tomuto rozhodnutí¹³⁴. Současně se proti tomuto rozhodnutí nemohou odvolat ani ti věřitelé, kteří byli pasivní a nijak neprojevíli svou vůli ohledně způsobu oddlužení, ať už na schůzi věřitelů nebo mimo ni prostřednictvím hlasovacího lístku¹³⁵. Svoji pasivitou své právo ovlivnit způsob oddlužení, tak promeškali.

2.10.1. Účinky schválení oddlužení

Okamžikem, kdy rozhodnutí o schválení oddlužení bylo zveřejněno v insolvenčním rejstříku, se toto rozhodnutí stává účinným a jako takové je závazné, a to nejenom pro dlužníka, ale i pro všechny věřitele, včetně těch, kteří s oddlužením nebo s daným konkrétním způsobem oddlužení nesouhlasili¹³⁶.

Při zpeněžení majetkové podstaty nastávají účinky obdobné s účinky u prohlášení konkursu. Tedy s majetkem, který náleží do majetkové podstaty v okamžiku schválení oddlužení, je oprávněn nakládat pouze insolvenční správce, který daný majetek následně zpeněží¹³⁷. Nicméně co se týče majetku, který dlužník získá až po okamžiku nabytí právní moci rozhodnutí o schválení oddlužení, tak s tímto majetkem je oprávněn, od okamžiku nabytí právní moci rozhodnutí, nakládat pouze sám dlužník, a dokonce na tento majetek může být, i za trvání oddlužení, učiněna exekuce nebo výkon rozhodnutí, a to pro pohledávky které nemají být uspokojeny zpeněžením majetkové podstaty a pro ty, které vzniknou po okamžiku účinku schválení oddlužení¹³⁸.

Oproti tomu, při schválení oddlužení plněním splátkové kalendáře, tak od okamžiku účinku usnesení, získává dle § 409 InsZ dlužník dispoziční oprávnění, jak ke všem svým příjmům, které teprve nabude, tak od nabytí právní moci rozhodnutí i k veškerému majetku náležejícímu do jeho majetkové podstaty, s výjimkou majetku,

¹³⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 5. 2013, sp. zn. 29 NSČR 35/2013.

¹³⁵ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 1. 10. 2010, č.j. 2 VSOL 366/2010-B-22.

¹³⁶ HASOVÁ, J., MORAVEC, T. a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. Str. 1584.

¹³⁷ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 26. 10. 2011, č.j. 3 VSOL 551/2011-B-23: „..., v době schválení oddlužení byl osobou s dispozičním oprávněním k majetku sepsaném v majetkové podstatě v souladu s § 229 odst. 3. písm. b) insolvenčního zákona pouze insolvenční správce a pouze tomuto je dáno oprávnění nakládat s majetkovou podstatou.“

¹³⁸ SMOLÍK, P. *Oddlužení v právním řádu ČR*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. Str. 192.

který slouží k zajištění, se stejnými důsledky možnosti exekuce nebo výkonu rozhodnutí, jako je uvedeno výše. Měsíční splátky jsou u dlužníka prováděny přímo u jeho plátce příjmů a následně posílány přímo insolvenčnímu správci, který je rozděluje jednotlivým věřitelům dle poměru, který byl určen již ve zprávě pro oddlužení (§ 398a odst. 2 InsZ), a tak není důvod, proč by měl být dlužník dispozičně omezen v té části příjmů, která mu je vyplacena již po stržení měsíční splátky¹³⁹.

Insolvenční zákon současně dlužníkovi, u kterého probíhá oddlužení plněním splátkového kalendáře, ukládá prostřednictvím § 412 další specifické povinnosti, které musí dodržovat po celou dobu trvání oddlužení. Zejména, zde patří vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost a v případě, že je nezaměstnaný, o získání příjmů usilovat; hodnoty získané darem nebo dědictvím vydat insolvenčnímu správci ke zpeněžení¹⁴⁰; informovat insolvenční soud, správce a výbor věřitelů o změně svého bydliště a každých 6 měsíců předkládat přehled svých příjmů nebo neposkytovat žádnému z věřitelů nějaké výhody. Výčet povinností v daném ustanovení je pouze demonstrativní, a tak soud, může dlužníkovi uložit i jiné povinnost s ohledem na jeho konkrétní případ¹⁴¹.

Okamžikem schválení oddlužení vznikají povinnosti i insolvenčnímu správci. Ten musí dohlížet nad činností dlužníka a informovat o daných skutečnostech soud a věřitelský výbor a současně může pouze on udělit dlužníkovi souhlas s tím, že nemusí přijmout dar či dědictví.

Stanovená výše měsíčních splátek v rozhodnutí o schválení oddlužení není, naštěstí pro dlužníky, neměnná. Výše měsíčních splátek může být soudem změněna v důsledku, podstatné změny dosavadních okolností. Za takovou podstatnou změnu považujeme zánik významné pohledávky, obdržení mimořádných příjmů, odpadnutí nebo přibytí vyživovací povinnosti¹⁴².

¹³⁹ HASOVÁ, J., MORAVEC, T. a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. Str. 1595.

¹⁴⁰ Ke zpeněžení je dlužník povinen vydat i takový majetek, který neuvedl v seznamu majetku, i když dlužníkovi slouží k důležitým životním potřebám, např. automobil potřebný k jízdě k lékaři – viz Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 2: 2016, sp. zn. 29 NSČR 33/2016.

¹⁴¹ KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. Str. 1536.

¹⁴² HASOVÁ, J., MORAVEC, T. a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. Str. 1588.

2.11. Splnění oddlužení

Jestliže dlužník po celou dobu trvání oddlužení plní všechny své povinnosti, řádně a včas splní oddlužení, tak jak mu bylo stanoveno v rozhodnutí o schválení, vezme insolvenční soud následně tuto skutečnost na vědomí usnesením. Okamžikem, kdy dané usnesení nabude právní moci insolvenční řízení končí.

Tomuto usnesení musí předcházet zpráva o splnění oddlužení, kterou vypracovává insolvenční správce¹⁴³.

2.11.1. Osvobození dlužníka od placení zbývajících pohledávek

V usnesení o splnění oddlužení je uloženo i to, o co dlužník celou dobu vlastně usiluje nejvíce. Je osvobozen od placení zbývajících pohledávek dle § 414 InsZ, které v rámci oddlužení nebyly uhrazeny. Soud toto usnesení vydá automaticky. Dlužník sám osvobození navrhopat nemusí¹⁴⁴.

Osvobození se týká všech pohledávek, které vznikly před okamžikem rozhodnutí o úpadku. Tedy nejen ty co byly zahrnuty do oddlužení, a to v rozsahu ve kterém dosud nebyly uspokojeny, ale i pohledávky, ke kterým se v rámci řízení nepřihlíželo nebo které nebyly přihlášeny do insolvenčního řízení, ačkoliv tak věřitelé učinit mohli a měli (byli řádně vyzváni a byla jim dána zákonná lhůta k přihlášení své pohledávky za dlužníkem), nebo byly přihlášeny opožděně¹⁴⁵. Vydáním tohoto usnesení pohledávka jako taková nezaniká, ale věřitelé již nemohou zbylou část své pohledávky, která nebyla uhrazena, úspěšně exekučně vymáhat¹⁴⁶.

Zajištění věřitelé mají v této situaci lepší postavení. I když v průběhu oddlužení nepožádali o zpeněžení majetkové podstaty, je toto právo i po rozhodnutí o splnění oddlužení zachováno. Tedy i nadále mají právo tímto majetkem svoji pohledávku uspokojit.

V průběhu oddlužení mohou nastat u dlužníka okolnosti, které nikterak nezavinil, ale v důsledku kterých nebyl schopen dostát své povinnosti uložené mu rozhodnutím

¹⁴³ Zpráva o splnění oddlužení musí obsahovat na základě vyhlášky č. 191/2017 Sb., o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení, zejména údaje o dlužníkovi, insolvenčním správci, průběhu oddlužení, procentuální míru uspokojení zajištěných i nezajištěných věřitelů, zda dlužník splnil všechny povinnosti, vyčíslení celkové odměny správce, a další.

¹⁴⁴ Před účinností novely č. 64/2017 Sb., tedy před 1. 7. 2017, tuto skutečnost musel dlužník sám navrhopat, aby mu bylo osvobození vůbec přiznáno.

¹⁴⁵ KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. Str. 1546.

¹⁴⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3509/2010: „Pohledávka má povahu naturální obligace. Dlužník je tedy zbaven povinnosti ji věřiteli zaplatit, ale pokud by ji uhradil dobrovolně, nepůjde o plnění bez právního důvodu.“

o schválení oddlužení. Nezajištění věřitelé tak např. obdrželi méně než 30 % jejich pohledávek nebo méně než 50 % v případě, kdy dlužníkovi byla přiznána nižší výše měsíčních splátek. V takovém případě může soud, na návrh dlužníka, i tak vydat v návaznosti na § 415 InsZ usnesení o osvobození placení zbylé části pohledávek. Soud takové osvobození dlužníkovi přizná po slyšení dlužníka a insolvenčního správce, na kterém bude dostatečně prokázáno, že dlužník dané nepříznivé okolnosti nezavinil. Nutné je ale prokázat i to, že výše, kterou nezajištění věřitelé do této chvíle obdrželi je i tak vyšší než částka, kterou by obdrželi, kdyby oddlužení bylo řešeno konkursem¹⁴⁷.

Tento „test konkursem“ může být v určitých situacích ale velmi problematický a pro dlužníka nepříznivý. V případě oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, může být prvotní odhad výše zpeněžení následně ve skutečnosti nižší a dlužník 30 % nedosáhne. Ten si ale není vědom, toho že by porušoval nějakou svoji povinnost a počítá s tím, že následně bude od zbytku dluhu osvobozen. V případě zpeněžení majetkové podstaty, ale dlužník po celou dobu pobírá celý svůj příjem, oproti konkursu, kdy by byl nucen část svých příjmů odevzdávat ve prospěch majetkové podstaty. Ve výsledku, je pak jasné, že by nezajištění věřitelé prostřednictvím konkursu obdrželi vyšší plnění, a tedy osvobození nemůže proběhnout. Nejvyšší soud ČR ve svém rozsudku ze dne 29. 1. 2018, sp. zn. 29 NSCR 166/2017 určil, že dlužník sám měl „bdít“ nad svým právem. V situaci, kdy bylo zřejmé, že zpeněžení nebude dostačovat, měl sám poskytnout své příjmy k úhradě pohledávek. Insolvenční správce ani soud, při tom nemají žádnou povinnost na tuto skutečnost dlužníka upozornit.

Nicméně existují okolnosti, za který osvobození zbylých dluhů (ať už dle § 414 nebo § 415 InsZ) nemůže být dlužníkovi přiznáno vůbec. Jedná se o splacení peněžitého trestu nebo jiné majetkové sankce, která byla dlužníkovi uložena v rámci trestního řízení, které bylo proti němu vedeno za úmyslný trestný čin nebo o pohledávku, která vznikla jako náhrada škody způsobené úmyslným porušením povinnosti. Tyto pohledávky musí být vždy splaceny celé.

2.11.2. Odejmutí a zánik osvobození

Rozhodnutí o osvobození dle §§ 414 a 415 nemusí být vůči dlužníkovi úplně konečné a za určitých okolností může být zrušeno, což následně věřitelům dává možnost svou část neuhrazených pohledávek nadále vymáhat prostřednictvím

¹⁴⁷ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kolektiv. Civilní právo procesní Díl druhý: Řízení vykonávací, řízení insolvenční. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. Str. 345.

oddlužení¹⁴⁸. Odejmutí osvobození od placení pohledávek se může uskutečnit buď na základě návrhu (§ 417 odst. 1 InsZ) nebo přímo ze zákona (§ 417 odst. 2 InsZ).

Návrh, aby dlužníkovi bylo odejmuto osvobození od placení zbylé části dluhů, může podat nezajištěný věřitel, kterému nebyla v rámci proběhlého oddlužení uhrazena jeho pohledávka v plné výši, a to do tří let od právní moci rozhodnutí o osvobození. Podkladem pro takový návrh musí být zjištění, že dlužník jednal podvodně. Za takové jednání je považováno to, v jehož důsledku došlo neoprávněně k přiznání osvobození, nebo takové, u kterého existuje příčinná souvislost mezi ním a samotným schválením oddlužení. Osvobození soud zruší i v případě, kdy vyjde najevo, že dlužník neoprávněně zvýhodňoval nějakého věřitele.¹⁴⁹

Základem je, že skutečnosti, o které se věřitel opírá ve svém návrhu o zrušení oddlužení, sám věřitel nemohl namítnout již před samotným usnesením o osvobození placení poplatků¹⁵⁰. V opačném případě, by totiž mohlo docházet k opětovnému přezkoumávání námitek, kterými se soud již jednou zabýval, a tedy k jakési následné revizi již pravomocného rozhodnutí soudu.

Oproti tomu, zrušení osvobození přímo ze zákon, tzv. *ex lege*, učiní soud i bez návrhu, a to v případě naplnění podmínky, že dlužník byl odsouzen za úmyslný trestný čin, v důsledku kterého bylo schválení či provedení oddlužení, popřípadě přiznání osvobození, ovlivněno.¹⁵¹ Aby bylo osvobození zrušeno, musí rozsudek vydaný v daném trestním řízení nabýt právní moci do doby tří let od právní moci rozhodnutí o osvobození.

Zánik osvobození a následná možnost nadále vymáhat své pohledávky oddlužením se týká všech věřitelů kromě těch, kteří se přímo podíleli na dlužníkově podvodném jednání nebo spáchaném trestném činu, nebo byli jakkoliv v rámci

¹⁴⁸ KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. Str. 1554.

¹⁴⁹ HASOVÁ, J., MORAVEC, T. a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. Str. 1644.

¹⁵⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 6. 2018, sp. zn. 29 NSČR 62/2016: „*Mohla-li společnost uplatnit námitky, podle nichž dlužník v návrhu na oddlužení neuvedl svůj obchodně právní závazek vůči společnosti dříve než insolvenční soud rozhodl o tom, že dlužníka osvobozuje od placení pohledávek, pak obsahově totožné námitky nemohou být důvodem pro následné odejmutí osvobození od placení pohledávek.*“

¹⁵¹ Zejména může jít o trestný čin porušení povinnosti v insolvenčním řízení nebo trestný čin pletichy v insolvenčním řízení (§§ 225 a 226 zákona č. 20/2009 Sb., trestní zákoník).

oddlužení zvýhodňováni a této skutečnosti si byli vědomi. Takoví věřitelé jsou v usnesení o odejmutí a zániku osvobození dlužníka přímo uvedeni¹⁵².

2.12. Zrušení oddlužení

Insolvenční zákon, dává § 418 insolvenčnímu soudu pravomoc, na základě které může v průběhu probíhajícího oddlužení (po okamžiku schválení oddlužení), kdykoliv oddlužení zrušit a následně rozhodnout o řešení úpadku konkursem nebo insolvenční řízení zastavit.

Soud přistoupí k danému kroku v případě, kdy dlužník neplní své povinnosti, ukáže-li se, že převážnou část splátek nebude možné uhradit, vznikl-li dlužníkovi zaviněně po schválení oddlužení peněžitý závazek po dobu delší než 30 dnů po lhůtě splatnosti¹⁵³, nebo navrhne-li zrušení oddlužení dlužník sám. Mezi zvláštní případy, kdy soud oddlužení zruší, patří zjištění, že oddlužením je sledován nepoctivý záměr.

2.12.1. Zrušení a konkurs

Zrušení oddlužení a následné prohlášení řešení úpadku dlužníka konkursem může být provedeno pouze, je-li nepochybné, že zpeněžení majetku dlužníka bude dostačující k uspokojení věřitelů. Soud přitom musí vzít v potaz skutečnost, že při zpeněžení je z výtěžku hrazena nejprve odměna a hotové výdaje insolvenčního správce, což může být i částka ve vyšší než 50.000 Kč¹⁵⁴. Dlužník by tak měl disponovat takovým majetkem, který bude tuto částku přesahovat, aby došlo k dostatečnému uspokojení věřitelů.

Podmínka dostatku majetku nemusí být nicméně dodržena v případě, kdy dlužník, který sám podal společně návrh na povolení oddlužení s insolvenčním návrhem, sám po zrušení oddlužení požádá, aby jeho úpadek byl řešen konkursem a současně zaplatil zálohu na náklady řízení dle § 108 odst. 2 a 3. InsZ.

2.12.2. Zastavení řízení

Nerozhodne-li soud, že úpadek dlužníka po zrušení oddlužení bude řešen konkursem, následně insolvenční řízení zastaví. V daném usnesení současně rozhodne

¹⁵² KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. Str. 1554.

¹⁵³ Zaviněným jednáním, které způsobilo vznik pohledávky se rozumí případ, kdy na vymožení pohledávky byl nařízen výkon rozhodnutí nebo exekuce (§ 418 odst. 2. Insz).

¹⁵⁴ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužník a věřitele se vzory a judikaturou*. 5. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. Str. 200.

i o odměně insolvenčního správce a zbaví ho výkonu jeho funkce. Od nabytí právní moci tohoto usnesení mají věřitelé možnost zahájit proti dlužníkovi exekuční řízení.

Probíhající oddlužení je také vždy zastaveno v případě úmrtí dlužníka. V takové situaci soud postupuje dle § 7 InsZ ve spojení s § 107 odst. 5 o.s.ř. a řízení zastaví, jelikož povaha věci neumožňuje v řízení nadále pokračovat¹⁵⁵.

¹⁵⁵ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 6. 2016, č.j.: 4 VSPH 36/2016-B-56.

3. Společné oddlužení manželů

Mezi manželi může nastat situace, že oba v rámci společného jmění manželů mají dluhy, které nedokážou nějak řešit anebo dluhy má pouze jeden z manželů, ale ten druhý mu chce s nimi pomoci. Pro takové případy insolvenční zákon zavedl institut společného návrhu manželů na povolení oddlužení, který je pro ně mnohem výhodnější, než kdyby návrh podávali každý zvlášť.

Manželé mají, totiž v rámci celého procesu oddlužení, postavení nerozlučných společníků, a tak z hlediska právní fikce jsou považováni za jediného dlužníka¹⁵⁶. Rozhodné je, aby u daných osob manželství trvalo v okamžiku, kdy je návrh na povolení oddlužení podán. Případný budoucí rozvod manželů nemá na trvání oddlužení žádný vliv a následně se i tak budou osoby na oddlužení podílet jako nerozluční společníci¹⁵⁷.

V důsledku toho, že se na manžele hledí jako na jediného dlužníka, tak mají při podání společného návrhu obrovskou výhodu v tom, že na minimální 30% zákonnou hranici pohledávek, kterou musí uhradit svým věřitelům, postačí když dosáhnout společně¹⁵⁸. To může být velmi přínosné za situace, kdy jeden z manželů mající své dluhy, bohužel na tuto hranici sám nemůže dosáhnout, ale druhý z manželů se rozhodne mu s jeho dluhy touto cestou pomoci.

Další výhodou, která určitě stojí za zmínku, je výše odměny, na kterou má nárok osoba dle § 390a odst. 1. písm. a), která za manžele společný návrh sepsala a podala. Tato odměna činí 6 000 Kč bez DPH, což je samozřejmě méně, než kdyby každý z manželů podával návrh sám a následně by musel každý platit odměnu ve výši 4 000 Kč bez DPH.

V případě, že se oddlužení bude řešit zpeněžením majetkové podstaty, dochází ke zpeněžení celého jejich majetku, bez ohledu na to, jestli je v SJM či nikoli. Zpeněžení má stejné účinky jako prohlášení konkursu, ale oproti tomu, kdy je oddlužován pouze jeden z manželů, a tedy v důsledku konkursu SJM zaniká a je třeba jej vypořádat (dle § 268 a násl. InsZ), při společném oddlužení manželů SJM nadále trvá. Aby se předešlo případným následným rozepřím, kdyby jeden z manželů s tímto nepočítal, je

¹⁵⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 7. 2014, č.j. 3 VSPH 668/2014-A-22.

¹⁵⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 3. 2. 2014, sp. zn. 1 VSPH 2233/2013.

¹⁵⁸ MARŠÍKOVÁ, J. Insolvenční řízení z pohledu dlužník a věřitele se vzory a judikaturou. 5. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-675-0. Str. 210.

vyžadováno k návrhu na povolení oddlužení přiložit prohlášení, kterým oba manželé o tomto postupu vědí a souhlasí s ním.

U plnění zpeněžením majetkové podstaty dochází k lehkému odklonu od pohledu na manžele jako na jednoho dlužníka. Tato fikce totiž platí v rámci insolvenčního zákona, ale již ne u ostatních zákonů, jako o.s.ř., které jsou k němu speciální. Tudíž vypočítáváme-li srážky ze mzdy, nečiníme tak z celkové výše všech společných příjmů, ale u každého z manželů vypočítáváme výši měsíční splátky zvlášť¹⁵⁹.

¹⁵⁹ MICHAL, Petr. *Insolvenční poradna*. Konkursní noviny. 2016, č. 11.

4. Zákon č. 31/2019 Sb., o změně insolvenčního zákona

Od 1. 6. 2019 je účinný zákon č. 31/2019 Sb. (dále jako „novela“), který v poměrně velkém rozsahu a zásadně novelizoval Insolvenční zákon. I když je novela především spojována s oddlužením a změnou jejích podmínek a fungování, provedla i jiné změny. Za zmínku zejména stojí změny ve způsobu doručování, kdy nově nebude muset soud každé rozhodnutí doručovat insolvenčnímu správci ani věřitelskému výboru, jak musel činit do teď¹⁶⁰. Ačkoliv na první pohled by se mohlo zdát, že tato změna by mohla ulehčit administrativní práci soudům a jejich pracovníkům i nadále bude povinností doručovat věřitelům, majícím právo podání opravného prostředku, a to všem věřitelům (i matce nezletilých dětí). Přičemž za věřitele se v případě pohledávky za majetkovou podstatou, na náhradu hotových výdajů, považuje i insolvenční správce. Ve výsledku by se situace mohla jen zhoršit¹⁶¹.

Tato novela Insolvenčního zákona byla nicméně již od svého samého počátku (kdy byla navržena ministerstvem spravedlnosti v čele se svým ministrem Robertem Pelikánem) hojně diskutovaná a probírána nejen na odborné právníkové půdě, ale také v „obyčejných“ masmédiích¹⁶². Není se vsutku čemu divit, když s novelou byly spojovány takové výrazy jako „nulové oddlužení“ nebo „dluhová amnestie“¹⁶³, které vzbuzovaly sice naději pro chronické „zadlužovače“, ale naopak obrovskou nevoli ze strany věřitelů při obavách, že jim dlužník vlastně nebude muset nic splatit.

Na následujících řádcích se pokusím nastínit ty nejdůležitější novinky, které nám novela v oddlužení přinesla a osvětlit, že se obavy ze strany věřitelů (úplně) nevyplnily.

¹⁶⁰ § 75 odst. 2 InsZ: „Nestanoví-li tento zákon jinak, doručuje se písemnost v insolvenčním řízení zvláště dlužníku, osobám, které mají právo podání opravného prostředku, osobám, o jejichž podání insolvenční soud rozhoduje, a osobám, které mají v insolvenčním řízení něco vykonat.“

¹⁶¹ JIRMÁSEK, T. Novela insolvenčního zákona – verze 2019 – 8,16. 4. 2019. Dostupné na: <http://www.insolvencnizona.cz/clanky/nazor-odbornika/novela-insolvencniho-zakona-verze-2019-8/>

¹⁶² HELLER, J. Pelikánovu revoluci osobních bankrotů kritizuje už i jeho kolega z ANO, 20. 2. 2018. Dostupné na: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/osobni-bankroty-novela-pelikan-nacher.A180212_123121_domaci_hell.

¹⁶³ SIGMUND, A. Nulové oddlužení – cesta z dluhové pasti, 5. 3. 2018. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/nulove-oddluzeni-cesta-z-dluhove-pasti-107203.html>.

4.1. Nové podmínky pro povolení oddlužení

Základním cílem této novely bylo zpřístupnit institut oddlužení širokému okruhu osob (většímu počtu dlužníků) a při alespoň částečném uspokojení jejich věřitelů jim pomoci navrátit se do ekonomicky aktivního života¹⁶⁴.

Z § 395 odst. 1 InsZ vskutku zmizela minimální 30% hranice úhrady pohledávek nezajištěným věřitelům, kterou musel dlužník v rámci oddlužení splnit, a dokonce již při samotném podání návrhu prokázat, že ji opravdu splnit dokáže, aby mu oddlužení bylo vůbec povoleno. Tuto změnu zejména uvítají ti, kteří 30% hranice předtím nemohli dosáhnout, a tedy nemohli svoji finanční situaci řešit oddlužením.

Ač by se mohlo zdát, že návrh na povolení oddlužení bude moci podat úplně kdokoli, bez ohledu na jeho výši dluhů a výši částky, kterou bude schopen splatit, není tomu tak. Zákonodárce nám v zákoně zakotvil určité „pojistky“, které chrání společnost od osob, které by institut oddlužení mohly opakovaně zneužívat ve svůj prospěch a další, které přece jenom garantují věřitelům určitou částku, kterou musí obdržet.

Aby tedy dlužníkův návrh na povolení oddlužení nebyl zamítnut, musí z něj být patrné, kromě toho, že jim dlužník nesleduje nepoctivý záměr i to, že dlužník bude po celou dobu trvání oddlužení schopen splácet v plné výši hotové výdaje a odměnu insolvenčního správce, pohledávky věřitelů na výživném ze zákona a odměnu osobě dle § 390a odst. 1. písm. a) InsZ za sepis a podání návrhu. Současně, dlužník musí být schopen všem svým ostatním věřitelům, po celou dobu trvání oddlužení splácet minimálně částku právě ve výši hotových výdajů a odměny insolvenčního správce. Ale v případě dlužníka, který má několik vyživovacích povinností, může tato podmínka představovat překážku pro vstup do oddlužení.

Je otázkou, zdali se požadavek minimální částky ve výši hotových výdajů a odměny insolvenčního správce vztahuje i na zpeněžení majetkové podstaty. I když nám důvodová zpráva tvrdí, že ne, o povolení oddlužení se rozhoduje ještě předtím, než je rozhodnuto o způsobu oddlužení. Soud by tedy danou podmínku měl vztáhnout na oba způsoby, a to může být u zpeněžení majetkové podstaty pro dlužníka vskutku likvidační. Dnešní odměna insolvenčního správce za zpeněžení činí cca 50 000 Kč.

Lze si lehce představit, že dlužník opravdu nebude schopen takové částky uhradit všem svým věřitelům, a tudíž mu hned na začátku, budou „brány“ oddlužení uzavřeny a

¹⁶⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 31/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení. Str. 7.

návrh zamítnut¹⁶⁵. Zejména pro osoby nemajetné, s nízkým měsíčním příjmem, kterým by oddlužení mělo sloužit, jsou dané podmínky nepříznivé.

Další „pojistky“ cílí na osoby, které oddlužení již absolvovaly, ale poté se zadlužily znovu, nebo tohoto institutu jen zneužívají ve svůj prospěch. Soud tedy návrh zamítne v případě, kdy dlužník v posledních 10 letech již jednou bylo přiznáno osvobození v oddlužení od placení zbylých neuhrazených pohledávek, a nebo takovému dlužníkovi, který v posledních 5-ti letech již jednou návrh na povolení oddlužení podal, ale insolvenční soud ho pro nepoctivý záměr zamítl.

Zejména pro osoby, které by pouze chtěly zneužívat účinků insolvenčního řízení, novela zavádí zamítnutí návrhu v případě, kdy dlužník svůj předchozí návrh vzal v posledních 3 měsících zpět. Dlužníci tak již nemohou navrhnout oddlužení jako obranu proti právě hrozícímu provedení výkonu rozhodnutí nebo exekuce.

4.2. Splnění oddlužení

Dle staré právní úpravy bylo oddlužení splněno, když po dobu 5 let dlužník řádně a včas plnil své povinnosti (v případě 100% splacení dluhů i dříve). Nynější úprava (nově vložený § 412a) počítá se třemi možnostmi, kdy lze oddlužení splnit a následně dlužníka dle § 414 osvobodit od zbytku případných nesplacených pohledávek.

Nic se nezměnilo na tom, že oddlužení je splněno okamžikem kdy dlužník splatí svým nezajištěným věřitelům 100 % jejich pohledávek.

Novinkou je, splnění oddlužení způsobem, kdy dlužník v období 3 let od schválení oddlužení splatí svým nezajištěným věřitelům minimálně 60 % jejich pohledávek, což je zejména přínosné pro dlužníky, kteří by jinak (podle staré právní úpravy) museli i při tak vysokém procentu úhrady dluhu, měsíční splátky odvádět i nadále.

Nakonec se splnění oddlužení dočká i ten dlužník, kterému po dobu 5 let nebylo oddlužení zrušeno a současně vynaložil veškeré své úsilí, aby svým věřitelům splatil co nejvyšší možnou částku. Za toto úsilí je považováno, ale na základě vyvratitelné právní domněnky, takové jednání, v důsledku kterého dlužník uhradil svým věřitelům minimálně 30 % jejich dluhu. Takže navzdory prvotnímu pohledu, určitá 30% hranice v insolvenčním zákoně zůstala. Nicméně odborníci se domnívají, že i v případě kdy

¹⁶⁵ JIRMÁSEK, T. Novela insolvenčního zákona – verze 2019–4, 19. 3. 2019. Dostupné na: <http://www.insolvencnizona.cz/aktuality/novela-insolvencniho-zakona-verze-2019-4/>

dlužník sice tuto hranici nesplnil, bude i tak prohlášeno oddlužení za splněné, dojde-li soud k závěru, že dlužník opravdu veškeré své úsilí vynaložil¹⁶⁶.

Úplnou novinkou je, že byly vyčleněny určité skupiny osob, na které se vztahují zvláštní podmínky pro splnění oddlužení. Patří zde osoby mající nárok na starobní důchod, který trval po celou dobu oddlužení a osoby nacházející se ve druhém nebo třetím stupni invalidity. U invalidního důchodu nicméně spravedlivě stačí, když je přiznán kdykoliv v průběhu oddlužení. U těchto osob nastane schválení oddlužení již po třech letech pouze s podmínkou, že po tuto dobu nebylo oddlužení zrušeno. Požadavek vynaložení veškerého úsilí ke splacení svých dluhů zde není vyžadován.

Dlužník má povinnost hradit své měsíční splátky až do okamžiku kdy správce předloží soudu zprávu o splnění oddlužení. Dle § 36 odst. 2 InsZ by tak měl učinit bez zbytečného odkladu. Lze si ale představit nekomunikativního správce, kterému daný úkon bude trvat i několik měsíců a dlužník bude mít povinnost po celou tuto dobu své měsíční splátky dále odvádět. Na toto nebezpečí by budoucí zákonodárci měli pamatovat a v případných dalších novelách ho ošetřit.

4.3. Oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty

Nově může být oddlužení provedeno pouze dvěma způsoby, a to buď zpeněžením majetkové podstaty nebo plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty. Druhý z možných způsobů s kombinací forem, jak jsme byli zvyklí, má pramálo společného, a to nemluvím jen o tom, že již není vyžadován souhlas dlužníka, aby bylo oddlužení takto provedeno.

Dlužník byl po dobu trvání oddlužení omezen v dispozici s majetkem nacházejícím se v majetkové podstatě a ke zpeněžení docházelo až v okamžiku, kdy došlo k poklesu plnění, které věřitelé získávají prostřednictvím měsíčních splátek pod úroveň, kterou by získali, kdyby oddlužení bylo zpeněžením řešeno rovnou.

Nyní dochází ke zpeněžení majetku rovnou, ale ne veškerého majetku. Výjimku tvoří obydlí¹⁶⁷ dlužníka, které není povinen dlužník insolvenčnímu správci vydat, a to oproti „obyčejnému“ zpeněžení majetkové podstaty. Taktéž není povinnost vydat

¹⁶⁶ STRNAD, Z., Desatero oddlužovací novely, 11. 4. 2019. Dostupné na:

<https://www.epravo.cz/top/clanky/desatero-oddluhovaci-novely-109074.html>.

¹⁶⁷ GRYGAR, J. *Problematická ustanovená oddlužovací novely*. Bulletin advokacie, 2019, č. 5.: Dle pana Grygara je použití pojmu „obydlí“ problematické, vhodnější by bylo užití „nemovitosti ve vlastnictví dlužníka“, jelikož může být problematická aplikace např. v případě u dlužníka, který bude jen spoluvlastník nemovitosti, v níž má své obydlí.

takový majetek, který by při zpeněžení nebyl dostačující k uspokojení věřitelů, jelikož již jen jeho správa insolvenčním správcem by byla příliš nákladná. Důvodová zpráva upřesňuje, že se za takový majetek považuje ten, který svým zpeněžením nepokryje ani náklady insolvenčního správce ve výši 50 000 Kč¹⁶⁸.

Na první pohled je překvapující, že zákonodárce ze způsobu provedení oddlužení „vypustil“ samotné plnění splátkovým kalendářem. Dlužníci tento krok mohou brát nespravedlivě, když tento způsob byl nejvíce využíván (až 97 % z celkového počtu probíhajících oddlužení bylo provedeno tímto způsobem¹⁶⁹) a není se čemu divit. Je pochopitelné, že dlužník raději bude po určitou dobu platit určitou sumu, než aby přišel o svůj majetek. Naopak věřitelé sami pravděpodobně vždy upřednostní rychlý prodej majetku, kdy peněžní prostředky obdrží v krátkém časovém rámci než na ně několik let čekat¹⁷⁰. V zavedení tohoto kombinovaného způsobu oddlužení, tak jak je nastaven, je vidět jakýsi kompromis. Zpeněžením dlužníkovu majetku se zvýší výše plnění, které věřitelé obdrží, a pravděpodobně i urychlí, ale dlužník má naopak jistotu, že nepřijde o své obydlí.

Úplnou novinkou, která v insolvenčním právu do teď neměla obdoby, je možnost nařídít dlužníkovi až 100 hodin služby odborného sociálního poradenství, přičemž sám dlužník nemá možnost se proti tomuto odvolat. Navrhovatel novely si od této služby zejména slibuje finanční a ekonomické vzdělávání dlužníka, aby se předešlo případnému nedodržení povinnosti v oddlužení a následnému dalšímu zadlužování¹⁷¹. Jestli se dlužník něco opravdu naučí je ale otázkou. Současně, jelikož tato služba bude plně hrazena ze státního rozpočtu, naskytuje se porovnání finanční náročnosti na straně jedné a splnění účelu na straně druhé.

Tento způsob oddlužení se současně nově stal i obligatorním způsobem, který nastane vždy, když o způsobu oddlužení bude muset rozhodovat soud (věřitelé se nedohodnout). Tímto tak byla omezena možnost soudu vybrat zpeněžení majetkové podstaty, i kdyby tento způsob preferoval sám dlužník.

¹⁶⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 31/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení. Str. 14.

¹⁶⁹ Statistické údaje z let 2008-2013 získané z Vyhodnocení institutu oddlužení. Dostupné na: https://www.komora.cz/files/uploads/att/files/12297/ma_KORN9GQMBSLM.doc.

¹⁷⁰ SPRINZ, P. Insolvenční EKG a jiné záhady statistických dat. Bulletin advokacie, 2019, č. 3.

¹⁷¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 31/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení. Str. 17. Dostupné na: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterviewdocument.seam?documentId=oz5f6mrqge4v6mzrl5shu&rowIndex=0>.

4.4. Zvláštnosti splátkového kalendáře u podnikatele

Před účinností novely nám insolvenční zákon neposkytoval jednoznačný návod, jakým způsobem postupovat v případě oddlužení plněním splátkové kalendáře u fyzické osoby – podnikatele. Bohužel se tedy stávalo, že každý soud k této otázce přistupoval odlišně, jelikož u podnikatele nepobírajícího pravidelný měsíční příjem bylo těžké jednotně stanovit výši měsíční splátky. Novela nám tak do zákona vkládá nový § 398b, který problematiku sjednocuje.

Podnikatel svým věřitelům bude měsíčně hradit tzv. „zálohovou splátku“, kterou lze vypočítat třemi způsoby. Její základ bude činit buď 1/12 z dosavadních celkových příjmů za poslední kalendářní rok, nebo předpokládaný měsíční příjem dle očekávaných budoucích zisků dlužníka, anebo průměrná měsíční mzda v národním hospodářství za 1. až 3. čtvrtletí předchozího kalendářního roku. Jednotlivé způsoby mají mezi sebou vztah subsidiarity, a tedy jsou aplikovány postupně. Z takto získaného základu se následně vypočte nezabavitelná částka dle o.s.ř., kdy zbytek činí zálohovou splátku.

Povinností dlužníka bude na konci každého kalendářního období předložit insolvenčnímu správci všechny listiny dokládající jeho skutečné příjmy a výdaje. Na základě nich je následně vypočtena tzv. „referenční srážka“, jako 1/12 ze skutečného zisku dlužníka minus nezabavitelná částka.

Na konci každého zdaňovacího období následují porovnání výše vypočtených částek. Je-li referenční srážka vyšší než zálohová splátka, je dlužník vyzván, aby daný rozdíl okamžitě doplatil. V opačném případě, má dlužník pouze možnost požadovat stanovení nižší výše zálohové splátky pro nadcházející zdaňovací období, ale žádný „přeplatek se mu nevrací“.

Vyvstává otázka, zdali nebudou podnikatelé praktikovat zahrnování co nejvíce nákupů do svých výdajů, aby docílili co největšího snížení referenční srážky.

4.5. Pořadí uspokojení pohledávek

V uspokojování pohledávek mají vždy přednost tzv. přednostní pohledávky, pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky postavené jim na roveň. Ne vždy ale i na všechny tyto pohledávky se může dostávat, a tak je potřeba stanovit jejich pořadí. Pro oddlužení zpeněžením majetkové podstaty se nic nemění, a i nadále se bude postupovat dle ustanovení o konkursu (§ 305 odst. 2 InsZ). Pro druhý způsob oddlužení byly zavedeny změny. Předtím u plnění splátkového kalendáře nebyl žádný návod pro pořadí uspokojování pohledávek stanoven, a tak se analogicky vypůjčovalo ustanovení

o konkursu, což zákonodárce změnil a pevně stanovil pořadí, kterým je třeba se u plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty řídit.

Přednostní pohledávky budou tedy hrazeny v pořadí: odměna a hotové výdaje insolvenčního správce, pohledávky věřitelů na výživném ze zákona, jestliže vznikly po rozhodnutí o úpadku, pohledávka podle § 390a odst. 5 InsZ, záloha na úhradu odměny a hotových výdajů insolvenčního správce, ostatní dlužné výživné ze zákona a náklady spojené s udržováním a správou majetkové podstaty. Následně jsou zbylé přednostní pohledávky uspokojeny poměrně a až poté dochází k hrazení všech ostatních nezajištěných pohledávek.

V případě nákladů spojených s udržováním a správou majetkové podstaty, by ale měla být aplikována výjimka tzv. „předbíhání ve frontě“¹⁷². Daná pohledávka bude hrazena pouze ze zpeněžení dané majetkové podstaty, a tedy i přednostně, což je logické, protože samotný vznik pohledávky je přímo s danou majetkovou podstatou spjat.

4.6. Přerušení a prodloužení trvání oddlužení

Někdy se proces oddlužení může zdát až příliš formalistický a ne moc pružně reagující na změny, které se můžou v průběhu u dlužníka vyskytnout, a to bez ohledu na to, jestli z jeho vlastní vůle nebo naprosto nečekaně. Pro tyto situace byl v insolvenčním zákoně vytvořen nový § 412b obsahující instituty přerušení a prodloužení oddlužení.

U oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, tak může být, na návrh dlužníka nebo insolvenčního správce, za jeho trvání jednou přerušena povinnost dlužníka plnit splátky dle splátkového kalendáře, a to na dobu až 1 roku. Lze tak učinit pouze ze závažných důvodů pod kterými si lze představit např. lékařský zákrok, těhotenství, škodnou událost nebo ztrátu zaměstnání¹⁷³. Samotné oddlužení, ale ani insolvenční řízení tímto přerušeno není, a tak i nadále trvá se všemi svými účinky a s nimi spojenými povinnostmi¹⁷⁴. Takže např. takové zpeněžení majetkové podstaty by se přerušení nemělo, jakkoliv dotknout a s tímto by měl dlužník rozhodně počítat.

Dalším vstřícným pomocníkem dlužníka je prodloužení oddlužení, a to až o 6 měsíců. To může být velmi výhodné za situace, kdyby dlužník nedosáhl na 60% hranici

¹⁷² Usnesení Nejvyššího soudu v ČR ze dne 30. 9. 2014, sp. zn. 29 Cdo/ 2012.

¹⁷³ Důvodová zpráva k zákonu č. 31/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení. Str. 20.

¹⁷⁴ § 84 ve spojení s §§ 109 a 110 InsZ.

pouze o malou částku (třeba v počtu jen pár měsíčních splátek). Dlužníkovi to tak zabrání v tom, aby se v nutnosti splácení měsíčních splátek, přehoupl na hranici 5 let, a tedy v celkovém výsledku ušetří a oddlužení splní dříve¹⁷⁵.

4.7. Praktické změny

Dlužník již není povinen dokládat své minulé i budoucí příjmy v takovém rozsahu (3 nebo 5 let), nově postačí pouze za posledních a budoucích 12 měsíců. Daná změna je pochopitelná, když dlužník již nemusí, před začátek oddlužení, dokazovat, že bude schopen uhradit minimálně 30 % svých pohledávek.

Současně, již není nutné přikládat seznam všech svých závazků, což především uvítají sepisovatelé návrhů. Dohledávání všech dlužnických závazků bylo mnohdy časově velmi náročné a někdy dokonce těžko proveditelné. Jediná novinka v podobě přílohy, kterou musí dlužník k návrhu připojit je jeho čestné prohlášení, o tom, že bude řádně plnit povinnosti uložené insolvenčním zákonem, a že byl o nich řádně poučen¹⁷⁶. Tuto povinnost lze chápat jako určitý morální apel, aby nedocházelo k porušování povinností.

Oznámení o zahájení insolvenčního řízení se předtím muselo v insolvenčním rejstříku objevit do 2 hodin od doručení návrhu na zahájení oddlužení. Nově se tato lhůta prodlužuje až na 3 dny. Tento časový posun je opravdu značný, ale s ohledem na předpokládaný vyšší počet podaných návrhů se jedná o logické vyřešení kapacitních schopností asistentů soudců.

Bezpochyby ve prospěch všech věřitelů byla prodloužena lhůta, po kterou mohli přihlásit své pohledávky do insolvenčního řízení. Z 30 dnů ode dne vyhlášení úpadku dlužníka se tak stala lhůta 2měsíční. Je opravdu nemálo situací, kdy věřitel lhůtu k přihlášení pohledávek „zaspí“. Tak tato změna je obrovským benefitem, a to nejen pro věřitele samotné, ale i pro právníky, kteří budou mít více času pro zpracování přihlášek pohledávek u svých klientů.

¹⁷⁵ STRNAD, Z., Desatero oddlužovací novely, 11. 4. 2019. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/desatero-oddruzovaci-novely-109074.html>.

¹⁷⁶ MAŠEK, J. Povolení oddlužení. Bulletin advokacie, 2019, č. 5.

Závěr

Mým cílem bylo prostřednictvím této práce dopodrobna představit co obnáší proces oddlužení, od jeho samotného podání návrhu, přes schválení, až k následnému splnění oddlužení, se současným odpuštěním placení zbývajících částí dlužníkových dluhů. Se všemi možnými důsledky, jak pro samotného dlužníka, tak i pro jeho věřitele.

Největší část jsem tedy věnovala jednotlivým způsobům, kterými může být oddlužení provedeno a rozhodnutím o nich. Je důležité, aby účastníci insolvenčního řízení (zejména dlužník a věřitelé) řádně věděli, jak jednotlivé způsoby oddlužení fungují, jaké jsou s nimi spojeny povinnosti, a tedy měli i určitou představu o možné výši plnění. Především, že mají možnost ovlivnit výběr konkrétního způsobu.

Ač by se mohlo zdát, že oddlužení upřednostňuje práva dlužníků a odpouští jim jejich dluhy, není tomu tak. V případě, že věřitelé se nerozhodnou vymoci svůj dluh prostřednictvím insolvenčního řízení, mají zde možnost soudního výkonu rozhodnutí anebo exekuci. V takových případech, ale prvně musí věřiteli být pravomocně uznán nárok na tuto pohledávku a až pak může být vymáhána. Tento proces bývá tedy velmi zdoluhavý a s nejistým výsledkem, zda věřitelé opravdu své peníze dostanou.

Oproti tomu ze statistik týkajících se oddlužení je patrné, že v roce 2017 dlužníci svým věřitelům uhradili v průměru až 56 % z jejich dlužné částky, přičemž až čtvrtina dlužníků uhradila své dluhy úplně¹⁷⁷.

Tato čísla nám dokládají, že oddlužení má v naší společnosti obrovský význam. Především smysl nalezneme u poctivých dlužníků, kteří se do špatné finanční situace dostali ne vlastní vinnou, ale usilují o to, aby se mohli do aktivně-ekonomické společnosti znovu začlenit.

Uvidíme, jaký dopad bude mít nynější novela insolvenčního zákona, zdali opravdu oddlužení využije více lidí. Doufejme, že dopad nových oddlužovacích návrhů nebude tak enormní, a že soudy a insolvenční správci budou schopny je řádně vyřizovat.

Jestli bude novela přínosná, ukáže čas, já jen doufejme, že výše uvedená čísla nebudou klesat, a věřitelé budou stále dostatečně „(u)spokojeni“.

¹⁷⁷ Databáze – Desetiletí osobních bankrotů. Dostupné na: <https://www.insolcentrum.cz/databaze/>.

Seznam použitých zkratek

ČR – Česká republika

DPH – daň z přidané hodnoty

InsZ – zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

o.s.ř. – zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

OZ – zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

SJM – společné jmění manželů

Použitá literatura

Monografie

FRONS CHALUPECKÁ, Kristýny; CZUDEK, Damian. Odpovědnost v insolvenčním právu. 1, vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2013. 108 s. Řada teoretická, Ed. S,č. 460. ISBN 978-80-210-6567-3.

HASOVÁ, J., MORAVEC, T. a kol. Insolvenční zákon. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 1824 s. ISBN 978-80-7400-691-3.

HÁSOVÁ, J., MORAVEC, T. Insolvenční řízení. Vydání druhé. Praha: C. H. Beck, 2018, 311 s. ISBN 978-80-7400-715-6

KOZÁK, J., BROŽ, J., DADAM, A., STANISLAV, A., STRNAD, Z., ZRŮST, L., ŽIŽLAVSKÝ, M. Insolvenční zákon. Komentář. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 1840 s. ISBN 978-80-7552-932-9.

MARŠÍKOVÁ, J. Insolvenční řízení z pohledu dlužník a věřitele se vzory a judikaturou. 5. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. 317 s. ISBN 978-80-7380-675-0.

SCHELLEOVÁ, I. Úvod do insolvenčního práva, KEYY Publishing, 2007. 94 s. ISBN 978-80-87071-54-0.

SMOLÍK, P. Oddlužení v právním řádu ČR. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, 347 s. ISBN 978-80-7400-617-3.

WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kolektiv. Civilní právo procesní Díl druhy: Řízení vykonávací, řízení insolvenční. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, 384 s. ISBN 978-80-7502-299-8.

WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kolektiv. Civilní právo procesní Díl první: řízení nalézací. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, 648 s. ISBN 978-80-7502-298-1.

Odborné články

GRYGAR, J. Problematická ustanovená oddlužovací novely. Bulletin advokacie, 2019, č. 5.

MAŠEK, J. Povolení oddlužení. Bulletin advokacie, 2019, č. 5.

MICHAL, P. Insolvenční poradna. Konkursní noviny. 2016, č. 11.

SIGMUND, A. Insolvenční poradna. Konkursní noviny. 2015, č. 6.

ZAPLETAL, P. Insolvenční poradna. Konkursní noviny. 2016, č. 6.

ŽIŽLAVSKÝ, M. Aktuální stav připravované novely insolvenčního zákona. Konkursní noviny. 2015, č. 12.

Právní předpisy

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

Zákon č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 191/2017 Sb., o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení a o změně vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona

Narízení vlády č. 595/2006 Sb., o nezabavitelných částkách

Narízení vlády č. 409/2011 Sb., o zvýšení částek životního minima a existenčního minima

Narízení vlády č. 320/2018 Sb., kterým se pro účely příspěvku na bydlení ze státní sociální podpory pro rok 2019 stanoví výše nákladů srovnatelných s nájemným, částek, které se započítávají za pevná paliva, a částek normativních nákladů na bydlení

Vyhláška č. 191/2017 Sb., o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení a o změně vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona

Zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách

Zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů

Judikatura

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 6. 2013, č.j. 29 NSČR 50/2011.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 11. 2008, sp. zn. 1 VSPH 165/2008.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 26. 3. 2009, č.j. 3 VSOL 36/2009-A-28.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 8. 2010 č.j. 1 VSPH 642/2010-B-34.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 3. 2012, sp. zn. 29 NSČR 32/2011.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 10. 2009, č.j. 1 VSPH 524/2009-A-20.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 2. 2013, sp. zn. 3 VSPH 838/2012.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 10. 2010, č.j. 3 VSPH 909/2010-A-15.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 1. 2014, č.j. 29 NSČR 40/2013-A-186.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 5. 2013, sp. zn. 29 NSCR 35/2013.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 3. 2011, č.j. 29 NSČR 13/2009-B-36

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 31. 8. 2008, č.j. 1 VSOL 72/2008-A-22.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 1. 2011, č.j. 2 VSPH 90/2011-44.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 1. 2012, sp. zn. 20 Cdo 3845/2011.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 10. 2010 č.j. 3 VSPH 909/2010-A-15.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2010, sp. zn. 23 Cdo 2942/2009.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 8. 2010, č.j. 3 VSPH 494/2010-B-19.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 2. 2009, č.j. 2 VSPH 174/2009-A-54.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 9. 2014, sp. zn. 1 VSPH 1900/2014.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 9. 2009, č.j. 2VSPH 563/2009-B-50.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 12. 2012, č.j. 101 VSPH 369/2012-11.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 6. 2012, sp. zn. 2 VSPH 796/2012.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 9. 2013, č.j. 3 VSPH 25/2013-B-34.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 8. 2010, sp. zn. 3 VSPH 463/2010-B.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 9. 2010, sp. zn. 3 VSPH 607/2010-B.

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 18. 3. 2016 č.j. 26 INS 15012/2015-B-9.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 5. 2013, sp. zn. 29 NSČR 35/2013.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 1. 10. 2010, č.j. 2 VSOL 366/2010-B-22.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 26. 10. 2011, č.j. 3 VSOL 551/2011-B-23.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 2. 2016, sp. zn. 29 NSČR 33/2016.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3509/2010

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 6. 2018, sp. zn. 29 NSČR 62/2016.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 6. 2016, č.j.: 4 VSPH 36/2016-B-56.

Usnesení Vrchního soudu ze dne 28. 4. 2016, č.j.: 2 VSPH 2161/2015-A-23.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 7. 2014, č.j. 3 VSPH 668/2014-A-22.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 3. 2. 2014, sp. zn. 1 VSPH 2233/2013.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 11. 2009, 4.j.: 1 VSPH 379/2009-P12-11.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 1. 2018, sp. zn. 29 NSCR 166/2017

Usnesení Nejvyššího soudu v ČR ze dne 30. 9. 2014, sp. zn. 29 Cdo/ 2012.

Internetové zdroje

Databáze – Desetiletí osobních bankrotů. Dostupné na:
<https://www.insolcentrum.cz/databaze/>.

Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Dostupné na: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=oz5f6mrqga3f6mjygpwi6q>.

Důvodová zpráva k zákonu č. 64/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení. Dostupné na: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqge3v6nrul5shu>.

Důvodová zpráva k zákonu č. 31/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení. Dostupné na: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterviewdocument.seam?documentId=oz5f6mrqge4v6mzrl5shu&rowIndex=0>.

HELLER, J. Pelikánovu revoluci osobních bankrotů kritizuje už i jeho kolega z ANO, 20. 2. 2018. Dostupné na: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/osobni-bankroty-novela-pelikan-nacher.A180212_123121_domaci_hell.

Internetové formuláře možné ke stažení na stránkách insolvenčního rejstříku vedeného ministerstvem spravedlnosti. Dostupné na: <https://isir.justice.cz/isir/common/stat.do?kodStranky=FORMULAR>.

JIRMÁSEK, T. Novela insolvenčního zákona – verze 2019–8, 16. 4. 2019. Dostupné na: <http://www.insolvencnizona.cz/clanky/nazor-odbornika/novela-insolvencniho-zakona-verze-2019-8/>.

JIRMÁSEK, T. Novela insolvenčního zákona – verze 2019–4, 19. 3. 2019. Dostupné na: <http://www.insolvencnizona.cz/aktuality/novela-insolvencniho-zakona-verze-2019-4/>.

Kalkulátor splátek pro oddlužení plněním splátkového kalendáře. Dostupné na: <https://insolvence.justice.cz/kalkulator-splatek/>.

Metodika výpočtu splátek pro rok 2019 vypracována ministerstvem spravedlnosti. Dostupné na: <https://insolvence.justice.cz/wp-content/uploads/2019/02/Methodika-vypoctu-splatek-pro-rok-2019.pdf>.

Seznam akreditovaných osob vedený ministerstvem spravedlnosti ke dni
Dostupné na: <https://sako.justice.cz/>.

Statistické údaje z let 2008-2013 získané z Vyhodnocení institutu oddlužení. Dostupné na: https://www.komora.cz/files/uploads/att/files/12297/ma_KORN9GQMBSLM.doc.

Statistiky exekutorské komory za rok 2018. Dostupné na:
<https://www.ekcr.cz/1/aktuality-pro-media/2573-statistiky-za-rok-2018-v-exekuci-je-o-41-000-lidi-mene?w=>.

STRNAD, Z., Desatero oddlužovací novely, 11. 4. 2019. Dostupné na:
<https://www.epravo.cz/top/clanky/desatero-oddruzovaci-novely-109074.html>.

Abstrakt

Oddlužení – řešení úpadku dlužníka

Oddlužení je vedle konkursu a reorganizace jednou z možností, jak řešit dlužníkův úpadek nebo hrozící úpadek v rámci insolvenčního řízení. Oddlužení může být zahájeno pouze na návrh dlužníka, ale tento návrh za něho mohou sepsat a podat jen určité osoby (advokát, notář, exekutor, insolvenční správce nebo akreditovaná osoba).

Prokáže-li dlužník, že svým návrhem sleduje pouze poctivý záměr, a že je schopen svým věřitelům uhradit minimálně 30 % jejich pohledávek, soud oddlužení povolí.

Oddlužení může být provedeno třemi způsoby. Zpeněžením majetkové podstaty, plněním splátkového kalendáře po dobu 5 let, nebo kombinací těchto způsobů. Dlužník sám může projevit v návrhu svůj preferovaný způsob, ale finální rozhodnutí je na nezajištěných věřitelích. Až v případě, že se na žádném ze způsobů nedohodnou, rozhoduje soud.

Plní-li dlužník po celou dobu trvání oddlužení své povinnosti, soud rozhodne o jeho splnění a osvobození dlužníka od placení zbývajících částí jeho pohledávek. V případě plnění splátkovým kalendářem může být dlužník osvobozen, i když svým věřitelům neuhradil v oddlužení požadovanou výši, stalo-li se tak následkem okolností, které nezavinil. Osvobození může být dlužníkovi následně odejmuto (až 3 roky poté), a to v případě kdy se zjistí, že dané osvobození dlužník získal na základě podvodu nebo byl-li pravomocně odsouzen za úmyslný trestný čin, kterým podstatně proces oddlužení ovlivnil.

1. 6. 2019 vešla v účinnost novela insolvenčního zákona, která zásadně změnila podmínky procesu oddlužení. Již není nutné dodržet výše uvedenou 30% hranici, ale zase naopak lze o oddlužení žádat pouze jednou za 10 let. Způsoby oddlužení byly zredukovány na dva – zpeněžení majetkové podstaty a plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty. Oddlužení může být následně splněno buď v okamžiku úhrady 100 % všech pohledávek nebo v době 3 let, kdy nezajištění věřitelé obdrželi alespoň 60 % svých pohledávek a nakonec v případě, kdy po dobu 5 let dlužník vynaloží veškeré své úsilí, aby svým věřitelům splatil co nejvyšší možnou částku.

Klíčová slova:

oddlužení

insolence

novela

Discharge – resolving of insolvency of a debtor

A discharge is, in addition to bankruptcy order and restructuring, one of the options for resolving of the insolvency or imminent bankruptcy of a debtor in insolvency proceedings. The discharge can be initiated only by proposal from debtor, but only certain person can this proposal write and submit (the lawyer, the notary, the executot, the insolvency administrator or the accredited person).

If the debtor proves that his proposal has honest intent, and that he is able to pay at least 30 % of his claims to the creditors, then the court will grant the discharge from debts.

The discharge can be done in three ways: the liquidation of the assets, the performance of the payment calendary for up to 5 years or a combination of these two methods. The debtor himself can show his preferred way in the proposal, but the final decision is on unsecured creditors. Only if the creditors do not agree on any of these ways, will the court decide.

If the debtor performs his duties for the duration of the discharge, the court will decide on fulfillment of the discharge and exempts the debtor from paying the remaining parts of his claims. In the event of the performance of payment calendary, the debtor may be exempt from paying the remaining parts of his claims, even if he has not paid his creditors the required amount of the debt, but only as a result of circumstances he has not caused. The exemption may be subsequently withdrawn from debtor (up to 3 years afterwards), in case that the exemption has been obtained by debtor on the basis of fraud or if he has been convicted of a deliberate offenses to which he has substantially affected the process of discharge.

On 1 June 2019, an amendment to the Insolvency Act came into effect, which fundamentally changed the conditions of the process of discharge. It is no longer necessary to comply the above-mentioned 30 % threshold, but on the contrary, the discharge can only be requested once every 10 years. The methods of the discharge have been reduced to two - the liquidation of the assets and the performance of the payment calendary with the liquidation of the assets. The discharge may be subsequently fulfill either at the time of payment of 100 % of all claims, or at the period of 3 years when unsecured creditors receive at least 60 % of their claims, and ultimately

when the debtor shall use his the best endeavors to repay to his creditors the highest possible amount, for a period of 5 years.

Key words:

Discharge

Insolvency

Amendment